

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.19.2.2025

**Pan
Paweł Jaskanis
Dyrektor Muzeum Pałacu Króla Jana III
w Wilanowie
ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16
02-958 Warszawa**

Wystąpienie pokontrolne

P/25/023

Zabezpieczanie i ochrona muzeów na wypadek sytuacji kryzysowych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

Ul. Filtrowa 57 | 02-056 Warszawa

Tel. +48 22 444 5772 | lwa@nik.gov.pl | www.nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie¹

ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16, 02-958 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej

Paweł Jaskanis, Dyrektor Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie², od 20 maja 2002 r.

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Realizacja zadań w zakresie zabezpieczania oraz ochrony zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych.
2. Wydatkowanie środków publicznych na zabezpieczanie oraz ochronę zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych.

Okres objęty kontrolą

Lata 2022-2025 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych³).

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie

Kontrolerzy

1. Anna Ledzińska-Stiller, doradca ekonomiczny,
upoważnienie do kontroli nr LW/104/2025 z dnia z 1 września 2025 r.
2. Wojciech Nędzi, specjalista kontroli państwowej,
upoważnienie do kontroli nr LWA/127/2025 z dnia 15 października 2025 r.

(akta kontroli tom I str. 1-3)

¹ Dalej: Muzeum.

² Dalej: Dyrektor Muzeum.

³ Kontrola została zakończona 18 grudnia 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, w okresie objętym kontrolą, realizowano zadania z zakresu zabezpieczenia i ochrony zabytkowych zbiorów i siedziby Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych, jednak nie w każdym przypadku odbywało się to w sposób prawidłowy i rzetelny. Objęte badaniem środki finansowe na realizację powyższych zadań zostały wydatkowane prawidłowo i rzetelnie.

Opracowano wymagane przepisami prawa dokumenty w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum i jego zabytków, jednak nie wszystkie były aktualizowane i nie zawsze zawierały obligatoryjne zapisy. *Plan Ochrony Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie*⁶ z 3 stycznia 2017 r. został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia⁷ oraz rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą⁸, jednak poza jedną czasową zmianą wprowadzoną w związku z pandemią COVID-19, nie podlegał aktualizacjom, co spowodowało, że część jego zapisów nie odzwierciedlała aktualnego stanu bezpieczeństwa i ochrony jednostki. *Plan Ochrony Zabytków Muzeum Pałacu w Wilanowie na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*⁹, od czasu jego przyjęcia w 2005 r. nie podlegał żadnym zmianom lub aktualizacjom, mimo iż zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych¹⁰, powinien on podlegać corocznej aktualizacji. W konsekwencji dane ujęte w POZ były w większości nieaktualne oraz niespójne z inną dokumentacją Muzeum, a sam dokument był dysfunkcyjny. Ponadto POZ nie zawierał niektórych zapisów określonych w ww. rozporządzeniu. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego spełniały wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów¹¹. W *Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie wystąpienia zagrożeń mogących doprowadzić do ich uszkodzenia, zniszczenia lub utraty* z 2024 r. ujęto większość zapisów wskazanych w rozporządzeniu w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum za wyjątkiem [...] ¹². Instrukcja ta nie podlegała też aktualizacji nie rzadziej niż co 2 lata (wcześniejsza wersja obowiązywała od 2016 r.).

W Muzeum zapewniono prawidłową i zgodną z postanowieniami POM, bezpośrednią i całodobową ochronę fizyczną, sprawowaną zarówno przez pracowników Muzeum jak i przez Specjalistyczną Uzbrojoną Formację Ochrony¹³. Za bezpieczeństwo zbiorów w trakcie ich

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej również: POM.

⁷ Dz. U. z 2025 r. poz. 532. Dalej: ustawa o ochronie osób i mienia.

⁸ Dz. U. z 2014 r. poz. 1240. Dalej: rozporządzenie w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum.

⁹ Dalej również: POZ.

¹⁰ Dz. U. Nr 212 poz. 2153. Dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków.

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 822, ze zm. Dalej: rozporządzenie MSWiA w sprawie ochrony ppoż.

¹² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 r., poz. 385), dalej ustawa o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

¹³ Pracownicy przedsiębiorcy, który uzyskał koncesję w zakresie ochrony osób i mienia. Dalej również: SUFO.

udostępniania publiczności odpowiadali pracownicy dozoru ekspozycji. Muzeum podejmowało działania w celu zapewnienia prawidłowego stanu zachowania zabezpieczeń technicznych do ochrony zbiorów, jednak ze względu na brak środków finansowych, [...] ¹⁴. W okresie objętym kontrolą Muzeum, w większości bezskutecznie, wnioskowało do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ¹⁵ o przyznanie dotacji celowych na naprawę zużytego lub uszkodzonego sprzętu. W zakresie realizacji zadań dotyczących zabezpieczeń technicznych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące niewykonywania, wymaganych przepisami rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, przeglądów stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych Pałacu Króla Jana III w Wilanowie ¹⁶, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, przeglądów stanu systemów telewizji dozorowej, a od maja 2024 r. również systemu sygnalizacji włamania i napadu. Nie prowadzono również książki eksploatacji i konserwacji zabezpieczeń elektronicznych, w której powinny być dokumentowane prace związane z przebudową i konserwacją zabezpieczeń elektronicznych, co było niezgodna z § 16 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia muzeum. W okresie objętym kontrolą Muzeum podejmowało działania w celu zapewnienia prawidłowej ochrony przeciwpożarowej Pałacu m.in. przeprowadzając kwartalne i roczne przeglądy systemu sygnalizacji pożaru, drzwi przeciwpożarowych ¹⁷, wydajności i ciśnienia hydrantów wewnętrznych, parametrów hydraulicznych zewnętrznej instalacji przeciwpożarowej i podręcznego sprzętu gaśniczego. Dokonywano corocznych analiz zabezpieczenia przed pożarem. Kontrola Państwowej Straży Pożarnej, przeprowadzona w listopadzie 2025 r. na zlecenie NIK, wykazała pięć nieprawidłowości dotyczących m.in. braku pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej systemu sygnalizacji pożarowej, z uwagi na występujące usterki oraz instalacji odgromowej z uwagi na brak wymaganej ilości przewodów odprowadzających, zwodów poziomych i pionowych. Do czasu zakończenia czynności kontrolnych przez NIK nie zakończyło się postępowanie administracyjne w powyższym zakresie. W okresie kontrolowanym Muzeum prawidłowo wywiązywało się z obowiązków dokonywania przeglądów okresowych Pałacu, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane ¹⁸. Mimo niepełnej realizacji zaleceń z poprzednich kontroli, we wszystkich protokołach stwierdzono, że elementy obiektu znajdują się w należytym stanie technicznym, zapewniającym jego sprawność techniczną i dalsze bezpieczne użytkowanie. Również przeprowadzona na zlecenie NIK kontrola Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego ¹⁹, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, uznała Pałac za utrzymany w należytym stanie technicznym. W kontrolowanym okresie Muzeum występowało do Organizatora o środki finansowe w ramach dotacji celowych na wprowadzenie niezbędnych usprawnień i modyfikacji mających na celu poprawy bezpieczeństwa ppoż. oraz stanu technicznego obiektów, jednak w większości przypadków nie otrzymało środków na ten cel. W zakresie zapewnienia należytego stanu technicznego Pałacu stwierdzono dwie nieprawidłowości, tj. niezabezpieczenie tablicy głównej bezpiecznikowej przed dostępem osób postronnych (zakwalifikowanej jako mogącej spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi) oraz brakujących wpisów w książce obiektu budowlanego, prowadzonej dla Pałacu. Obie nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie kontroli.

¹⁴ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealium.

¹⁵ Dalej: MKiDN lub Organizator.

¹⁶ Dalej również: Pałac.

¹⁷ Dalej również: ppoż.

¹⁸ Dz. U. z 2025 r. poz. 418, ze zm. Dalej: ustawa Prawo budowlane lub Prawo budowlane.

¹⁹ Dalej: PINB.

W okresie objętym kontrolą, Muzeum nie użyczało zbiorów i nie organizowało transportów zbiorów, o których mowa w § 23 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów. Jednocześnie, na podstawie zbadanej próby pięciu transportów, również w przypadku wypożyczenia zabytków do muzeum za granicę Polski, transporty i przenoszenie muzealiów organizowano w sposób prawidłowy. W sytuacji gdy zachodziła taka konieczność, Dyrektor podejmował decyzję o organizacji transportu z wykorzystaniem konwoju.

Wszystkie przechowywane w Muzeum zabytki, posiadały karty ewidencyjne, a digitalizacji poddano 98% muzealiów. Przeprowadzone badanie wykazało, że muzealia posiadały odrębne numery w księgach inwentarzowych, a w prowadzonych kartach inwentarzowych zawierano wszystkie posiadane informacje, na temat danego zabytku. Jednocześnie, ze względu na umieszczanie w inwentarzu elementów stałych pałacu, muzealia te nie otrzymały wymaganego oznakowania. Muzeum prowadziło prace konserwatorskie na stałych dekoracjach Pałacu takich jak sztukaterie, parapety, malowidła ściennie, portale z drzwiami, bez wymaganego przepisami prawa pozwolenia konserwatora zabytków.

Pomimo, iż od 2021 r. w Muzeum obowiązywał Plan Operacyjny Funkcjonowania²⁰, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego²¹, to jednak do czasu zakończenia czynności kontrolnych przez NIK nie opracowano do niego Kart Realizacji Zadań Operacyjnych²². W celu zapewnienia przygotowania instytucji na wypadek sytuacji kryzysowych w Muzeum ustalono instrukcje dotyczące funkcjonowania punktu kierowania i stałego dyżuru, prowadzono szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i ochrony Muzeum oraz przeprowadzono i udokumentowano analizę zagrożeń i ryzyk w obszarze zabezpieczenia i ochrony Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych (w 2024 r.).

W momencie wystąpienia sytuacji kryzysowych w postaci czynów przestępczych (aktów wandalizmu, kradzieży czy ataków cybernetycznych) i awarii urządzeń mechanicznych zachodzących na skutek niekorzystnych warunków atmosferycznych, w Muzeum przestrzegano obowiązujących procedur, powiadamiając Policję lub inne podmioty zaangażowane.

W Muzeum rzetelnie planowano środki finansowe na zabezpieczanie i ochronę, przy czym planowanie to odbywało się bez powiązania z podstawowym dokumentem, który powinien określać organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, tj. z POZ. Pomimo tego, Muzeum prawidłowo i rzetelnie wydatkowało objęte badaniem środki finansowe na realizację ww. zadań.

²⁰ Dalej: POF.

²¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1911, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie zadań obronnych.

²² Dalej również: KRZO.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe²³ kontrolowanej działalności

1. Realizacja zadań w zakresie zabezpieczania oraz ochrony zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

1.1. Zabezpieczanie zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

Dokumenty określające procedury i sposób działania w sytuacjach kryzysowych

1.1.1. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie obejmuje obszar zabytkowy założenia pałacowo-ogrodowego o powierzchni 92,1 ha, posiada 127 obiektów budowlanych, w tym 64 budynki, 17 obiektów małej architektury, budowle (w tym cztery mosty) i inne obiekty infrastruktury. Obszar Parku Wilanowskiego i Parku Morysińskiego został wpisany do rejestru zabytków nieruchomości na podstawie decyzji Konserwatora Zabytków dla m.st. Warszawy z 1973 r. Indywidualny wpis do rejestru zabytków nieruchomości mają również niektóre obiekty budowlane jak np. Pałac z Łazienką Lubomirskiej (zwaną Markoniówką), Oficyna Kuchenna, Kordegarda, Stajnie i Oranżeria.

(akta kontroli tom I str. 14-230, tom IV str. str. 246-247 płyta CD pozycje 20-61,
tom V str. 6-8, 142, 148-153)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że indywidualną ochroną konserwatorską nie są objęte obiekty hydrotechniczne, jak Kanał Sobieskiego, groble, sztuczne wyspy, mnichy przelewowe i zastawka na kanale. W decyzjach (np. założenia pałacowo-ogrodowe w Wilanowie) nie wskazano szczegółowego przedmiotu i zakresu ochrony, z enumeratywnym wyliczeniem obiektów budowlanych lub części składowych infrastruktury czy jej przynależności. Na wniosek Muzeum Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków²⁴ w postanowieniu nr 373/08 z 1 lipca 2008 r. ustalił granice parku w realnej przestrzeni, wydając załącznik graficzny.

(akta kontroli tom V str. 6-8)

W okresie objętym kontrolą w Muzeum obowiązywał *Plan Ochrony Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie* z 3 stycznia 2017 r.²⁵ Dokument ten miał zastosowanie do całego obszaru Muzeum i wszystkich zlokalizowanych na jego terenie obiektów budowlanych. W POM, zgodnie z w art. 7 ust. 2 ustawy o ochronie osób i mienia, ujęto charakterystykę i rodzaj działalności Muzeum, analizę stanu potencjalnych zagrożeń i aktualnego stanu bezpieczeństwa Muzeum, ocenę aktualnego stanu ochrony Muzeum, w tym zagrożeń o charakterze terrorystycznym, dane dotyczące specjalistycznej uzbrojonej formacji ochronnej (w tym stan etatowy, rodzaj oraz ilość uzbrojenia i wyposażenia, sposób zabezpieczenia broni i amunicji), dane dotyczące rodzaju zabezpieczeń technicznych, zasady organizacji i wykonywania ochrony Muzeum. Zgodnie

²³ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę częstkową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

²⁴ Dalej również: MWKZ.

²⁵ Wprowadzony do stosowania zarządzeniem nr 17/2017 Dyrektora Muzeum z 10 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia w życie Planu Ochrony Muzeum, z mocą obowiązująca od 10 kwietnia 2017 r.

z § 27 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, POM zawierał opis zakresu koniecznych zmian zabezpieczeń technicznych wynikających z analizy stanu potencjalnych zagrożeń, zapisy te dotyczyły jednak stanu na 2017 r.

Załącznikami do POM były: [...] ²⁶.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o ochronie osób i mienia POM w dniu 28 lutego 2017 r. został uzgodniony z Komendantem Stołecznym Policji w Warszawie, a w zakresie zagrożeń o charakterze terrorystycznym – Dyrektorem Departamentu Zwalczania Terroryzmu i Zagrożeń Strategicznych Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego ²⁷.

[...] ²⁸.

(akta kontroli tom I str. 25-230, 266-301)

W okresie objętym kontrolą POM podlegał jednej, czasowej aktualizacji, wprowadzonej w związku z wystąpieniem na terenie Rzeczypospolitej Polskiej pandemii Covid-19. Zmiany dotyczyły Części VI Zasady organizacji i wykonywania ochrony muzeum POM i wprowadzały 24-godzinny wymiar pracy dla służby ochrony. Aktualizacja obowiązywała w okresie od 12 stycznia 2021 r. do 1 września 2023 r. i była uzgodniona z Komendantem Stołecznym Policji w Warszawie. W pozostałym zakresie POM nie podlegał aktualizacjom co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I str. 231-265)

1.1.2. W czasie przeprowadzania kontroli w Muzeum obowiązywały, zatwierdzone przez Dyrektora Muzeum w czerwcu 2024 r.: *Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego dla budynku Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie* (dotycząca Pałacu z Łazienką Lubomirskiej) oraz *Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego dla budynków kompleksu Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie* (obejmująca 34 budynki i budowle zlokalizowane na terenie Muzeum). Szczegółowe badanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego Pałacu z Łazienką Lubomirskiej wykazało, że spełniała ona wymagania określone w § 6 ust. 1 pkt 1-9 rozporządzenia MSWiA w sprawie ochrony ppoż. Wcześniejsze instrukcje bezpieczeństwa pożarowego zostały zatwierdzone w marcu 2018 r. oraz w marcu 2022 r., nie podlegały więc aktualizacji co najmniej raz na 2 lata, co jednak nie miało wpływu na dezaktualizację ich treści.

(akta kontroli tom I str. 302-559)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w 2020 r. dokonano wymaganej co 2 lata aktualizacji okresowej. Był to czas pandemii. Muzeum nie posiada w swoich zasobach wersji papierowej tego dokumentu i dlatego nie jest możliwe przedstawienie go do kontroli. W zakresie instrukcji z 2024 r. Dyrektor wyjaśnił, że jej przegląd został dokonany w marcu 2024 r. W okresie pomiędzy marcem, a czerwcem 2024 r. wprowadzono zmianę szaty graficznej dotychczasowych planów do IBP i przedrukowano dotychczasowe papierowe dokumenty IBP na nową formułę graficzną. W trakcie trwania kontroli NIK, w dniu 14 listopada 2025 r. dokonano uzupełnienia karty aktualizacji, stanowiącej załącznik do Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.

(akta kontroli tom V str. 84-85, 93-95)

²⁶ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

²⁷ W dokumencie nie wpisano daty uzgodnienia z ABW, natomiast sam załącznik sporządzono 3 stycznia 2017 r.

²⁸ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że wyciąg z Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego został złożony w kancelarii Komendy Miejskiej PSP m.st. Warszawy Muzeum nie dysponuje jednak potwierdzeniem w tym zakresie.

(akta kontroli tom V str. 16-17)

Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy poinformował, że Muzeum przekazało do tutejszej Komendy w październiku 2018 r. warunki ochrony przeciwpożarowej oraz plany graficzne z instrukcji Pałacu z Łazienką Lubomirskiej, zwanej Markoniówką (opracowanie z 2018 r.). W związku z informacją o braku zmian w ww. zakresie Komendant stwierdził, że nie zachodziła konieczność do ponownego przesyłania dokumentów.

(akta kontroli tom I str. 560-563)

1.1.3. W ww. instrukcjach bezpieczeństwa pożarowego wskazano, że szczegółowe wytyczne dotyczące ewakuacji zbiorów, o których mowa w § 6 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów, zostały uregulowane w odrębnych dokumentach wewnętrznych, tj. w załącznikach do zarządzenia Dyrektora Muzeum z 24 marca 2016 r. (*Zasady i Sposób Ewakuacji Zbiorów Muzealnych i Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie wystąpienia zagrożeń mogących doprowadzić do ich uszkodzenia, zniszczenia lub utraty*)²⁹ oraz w aktualnej w czasie przeprowadzania kontroli *Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie wystąpienia zagrożeń mogących doprowadzić do ich uszkodzenia, zniszczenia lub utraty*³⁰, wprowadzonej zarządzeniem Dyrektora Muzeum nr 2/2024 z dnia 9 lutego 2024 r. W Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji z 2024 r. ujęto większość informacji wskazanych w § 6 ww. rozporządzenia, za wyjątkiem [...] ³¹, co zostało wskazane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji nie podlegała aktualizacji w terminie określonym w § 30 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, tj. nie rzadziej niż co 2 lata, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I str. 302-559, tom II str. 1-250)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że aktualizację instrukcji prowadzono w trakcie trwania wojny w Ukrainie w latach 2022-2024. W powyższym zakresie dokonano analizy oraz gromadzono dane m.in. o sprawdzonych i nieudanych metodach lub sposobach zabezpieczeń i ewakuacji, zastosowanych materiałach, opakowaniach, organizacji pracy.

(akta kontroli tom V str. 18-20)

Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji z 9 lutego 2024 r., za wyjątkiem elementów wskazanych powyżej, spełniała wymogi określone w § 6 oraz § 28 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, w tym m.in. określała potencjalne zagrożenia mogące doprowadzić do uszkodzenia, zniszczenia lub utraty zbiorów, strefy zagrożeń, wyznaczone drogi ewakuacji zbiorów, ilość i rodzaj niezbędnych środków technicznych do przeprowadzenia ewakuacji zbiorów, procedury pakowania i przemieszczenia zbiorów, procedury powiadomienia o powstaniu zagrożenia oraz formy współpracy z zewnętrznymi służbami i instytucjami. Do instrukcji załączono: [...] ³², wykaz zbiorów bibliotecznych, archiwalnych, dokumentacji

²⁹ Zarządzenie Dyrektora Muzeum nr 11/2016 z dnia 24 marca 2016 r. w sprawie uzupełnienia *Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Muzeum Pałacu w Wilanowie* oraz wprowadzenia do użytku *Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie wystąpienia zagrożeń mogących doprowadzić do ich uszkodzenia, zniszczenia lub utraty*.

³⁰ Dalej: Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji.

³¹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

³² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

konserwatorskiej i technicznej do ewakuacji w pierwszej kolejności, wykaz zasobów na nośnikach cyfrowych do ewakuacji w pierwszej kolejności, szkice sytuacyjne (strefy zagrożeń awaryjną techniczną, drogi ewakuacji, rozmieszczenia sprzętu ewakuacyjnego), listy kontaktów zespołu zadaniowego i grupy ratunkowej. W instrukcji wskazano budynki, w których zbiory będą przechowywane do czasu ustania zagrożenia, a na załączonych do Instrukcji szkicach graficznych wskazano konkretne przestrzenie do których mają zostać ewakuowane zbiory z poszczególnych budynków lub pomieszczeń, wraz z trasą ich ewakuacji.

(akta kontroli tom II str. 1-182)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w związku z tym, że Instrukcja dotyczy rozmaitych zagrożeń nie określa ona „na sztywno” konkretnych miejsc ewakuacji, jest dokumentem określającym ogólne ramy i zasady postępowania. Dyrektor Muzeum oraz wyznaczony Koordynator ewakuacji bądź jego zastępcy będą podejmowali decyzje na bieżąco w zależności od rodzaju, stopnia i miejsca zagrożenia. W Muzeum wszystkie zbiory są objęte taką samą troską i opieką, jeśli więc istnieje zagrożenie w którejś strefie, a odpowiednie służby (straż pożarna, policja, wojsko) pozwolą ratownikom na wchodzenie do niej, z założenia, ewakuowane z niej będą w miarę możliwości wszystkie muzealia, niezależnie od wykazów. W wypracowaniu koncepcji ewakuacji kierowano się również zasadą, że samo przemieszczanie zbiorów stanowi dla nich większe zagrożenie niż pozostawienie ich na miejscu lub w pobliżu miejsca ich eksponowania. Wszelkie decyzje związane z ewakuacją, ze względu na to, będą więc podejmowane w zależności od aktualnej sytuacji i w zależności od informacji uzyskanych od osoby prowadzącej ten proces. Scenariusz w tych przypadkach jest niemożliwy do stałego zdefiniowania, gdyż zależy od czasu wystąpienia, rodzaju, przestrzennego zakresu oraz natężenia zagrożeń.

(akta kontroli tom V str. 98-99)

W wyniku oględzin stwierdzono, iż Muzeum dysponowało środkami technicznymi do przeprowadzenia ewakuacji zbiorów, wymienionymi w Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji z 2024 r. [...] ³³.

(akta kontroli tom II str. 255)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że ww. środki techniczne są wystarczające do ewakuacji wszystkich zbiorów wymienionych w [...] ³⁴. Zaznaczono jednak, że możliwość ewakuacji wszystkich obiektów będzie zależała od czasu przeznaczonego na ewakuację przy założeniu, że w ewakuacji będzie uczestniczyć wystarczająca liczba wszystkich przeszkolonych i wyznaczonych osób. W zakresie [...] ³⁵ Dyrektor wyjaśnił, że w Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji wymieniono tylko zasoby, którymi Muzeum faktycznie dysponowało w dniu aktualizacji dokumentu. [...] ³⁶. W razie konieczności skrzynie zostaną wykonane na bieżąco z desek lub płyt drewnianych w miejscu składowania obrazów uprzednio przeniesionych w lekkich opakowaniach konserwatorskich. W Muzeum funkcjonuje pracownia stolarska zatrudniająca trzech pracowników. Muzeum posiada materiały do pakowania (folie, włókniny, karton) umożliwiające ewakuację wszystkich obiektów, nie wszystkie jednak będą mogły

³³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

³⁴ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

³⁵ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

³⁶ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

być ewakuowane w skrzyniach. Pragnąc poprawić ten stan i mając na uwadze potrzebę ciągłego uzupełniania zapasów, Muzeum planujeawnioskować do MKiDN o dofinansowanie zakupu większej ilości materiałów i narzędzi usprawniających ewakuację, a także do zabezpieczenia budynku Pałacu.

(akta kontroli tom V str. 99, 101-102)

Wyznaczone przez Dyrektora osoby tworzące zespoły mające brać udział w ewakuacji zbiorów były zatrudnione w dacie dokonywania badań kontrolnych oraz potwierdziły przyjęcie do wiadomości i stosowania zakres działania i odpowiedzialności w powyższym zakresie.

(akta kontroli tom II str. 251-254)

Ogłędziny piwnic zlokalizowanych na terenie Muzeum wykazały, że Muzeum dysponuje wystarczającą przestrzenią do przechowywania zbiorów, jednak żadna z przestrzeni ze względu na swój stan techniczny (w tym zawilgocenie podłóg i ścian) nie spełniała warunków umożliwiających długotrwałe przechowywanie w nich zbiorów.

(akta kontroli tom II str. 256-269)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że na terenie Muzeum nie ma schronów umożliwiających całkowicie bezpieczne przechowanie wyznaczonych obiektów w razie konfliktu zbrojnego. [...] ³⁷. W opinii Dyrektora Muzeum największym ryzykiem dla zbiorów jest ich przemieszczanie i zmiana warunków przechowywania.

(akta kontroli tom V str. 100-101)

W lutym 2025 r. Muzeum złożyło do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego³⁸ wniosek o przyznanie dotacji celowej na program inwestycji pn. *Muzeum Bezpieczne*. We wniosku wskazano, że Muzeum posiada ograniczone przestrzenie magazynowe, a obiekty, w których są przechowywane zbiory wymagają generalnego remontu lub gruntownego przygotowania do przechowywania zbiorów (brak systemu gaszenia lub systemu automatycznego powiadamiania dźwiękowego w przypadku wystąpienia zagrożenia). Stwierdzono, że Muzeum nie posiada przestrzeni skutecznie chroniącej zbiory w przypadku wystąpienia konfliktu zbrojnego. Wnioskowany program Inwestycji zakładał budowę kubatury podziemnej pod pergolą północną wraz z budową kanału instalacyjnego, czerpnię i wyrzutnią terenową, komunikacją pionową i przebudową instalacji w obrębie inwestycji oraz zagospodarowaniem terenu inwestycji (projekt nasadzeń, mała architektura). Powstała w ten sposób kubatura miałaby służyć m.in. celom magazynowania skrzyń z muzealiami w okresie zagrożenia. Muzeum oszacowało nakłady inwestycyjne programu na kwotę 23 336 tys. zł, z czego środki własne stanowiły kwotę 336 tys. zł, a środki wnioskowane z MKiDN 23 000 tys. zł (w tym 8 000 tys. zł w 2026 r., 12 000 tys. zł w 2027 r. i 3 000 tys. zł w 2028 r.). Do czasu zakończenia czynności kontrolnych przez NIK Muzeum nie otrzymało ww. finansowania.

(akta kontroli tom II str. 312-314, 495-503)

W dniu 4 lipca 2025 r. przeprowadzono w formie on-line szkolenie z ewakuacji zbiorów muzealnych, mające na celu omówienie zasad ewakuacji zbiorów w razie wystąpienia zagrożeń mogących doprowadzić do ich uszkodzenia, zniszczenia lub utraty. Osobom nieobecnym udostępniono elektroniczne materiały ze szkolenia. W dniach 6-13 sierpnia odbyły się ćwiczenia

³⁷ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

³⁸ Dalej: Ministerstwo KiDN.

praktyczne z ewakuacji zbiorów, w których uczestniczyło 12 osób wchodzących w skład zespołu mającego brać udział w ewakuacji zbiorów.

(akta kontroli tom II str. 276-283)

W okresie objętym kontrolą Muzeum współpracowało lub podejmowało działania w celu sformalizowania współpracy w zakresie ewakuacji/zabezpieczenia zbiorów m.in. z:

- 18 Stołeczną Brygadą Obrony Terytorialnej – Muzeum oczekuje na zatwierdzenie przez MON projektu porozumienia o współpracy szkoleniowej;
- Dowództwem Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych – Muzeum oczekuje na zatwierdzenie przez MON projektu porozumienia;
- Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej oraz wchodzącą w jej skład Jednostką ratowniczo-gaśniczą nr 14;
- Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji oraz Centralnym Biurem Zwalczania Cyberprzestępczości (umowy o współpracy dotyczące m.in. szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń).

W dniach 5-6 sierpnia 2025 r. konserwatorzy Muzeum gościli konserwatorów z lwowskich muzeów na warsztatach w ramach letniej szkoły konserwacji, organizowanych przez Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków. Współpraca ta skutkowałą praktyczną wymianą doświadczeń w zakresie zabezpieczania obiektów na wypadek wojny.

(akta kontroli tom II str. 284-311)

Ochrona miejsca przechowywania i eksponowania zbiorów

1.1.4. W okresie objętym kontrolą Muzeum nie ubiegało się o uzyskanie poręczenia, o którym mowa w art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne³⁹, co wiązałoby się z obowiązkiem zapewnienia całodobowej ochrony. Mimo braku obowiązku w tym zakresie, zgodnie z postanowieniami POM, w Muzeum zapewniono bezpośrednią, całodobową ochronę fizyczną sprawowaną przez: [...] ⁴⁰.

(akta kontroli tom I str. 25-230)

W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że obsada posterunków i patroli Straży Pałacowej oraz pracowników SUFO była zgodna z postanowieniami POM oraz obowiązującą umową SUFO.

(akta kontroli tom III str. 185)

W okresie objętym kontrolą obowiązywało pięć umów ochrony fizycznej Muzeum, wszystkie zawarte z tym samym podmiotem, z tytułu których w latach 2022-2025 (do końca września) poniesiono wydatki w łącznej kwocie 8 588,7 tys. zł. Zakres ochrony fizycznej wynikający z umowy obowiązującej w czasie przeprowadzania kontroli był zgodny z treścią POM. Pracownicy SUFO byli zobowiązani do współpracy z pracownikami wykonującymi dozór ekspozycji oraz kierownictwem Działu Obsługi Publiczności w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym na terenie Muzeum oraz mienia Muzeum. W umowie z SUFO określono ponadto, że ze względu na specyfikę ochranianego obiektu wszystkie osoby skierowane przez Wykonawcę do realizacji umowy będą posiadały aktualne badania lekarskie i nie będą posiadały ograniczeń psychofizycznych stwierdzonych grupą inwalidzką uniemożliwiających lub utrudniających wykonywanie zadań z zakresu ochrony fizycznej określonych w umowie. Wprowadzono również

³⁹ Dz. U. 2024 r. poz. 291.

⁴⁰ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

zakaz zatrudniania do realizacji usługi w Muzeum osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności uniemożliwiającej lub utrudniającej wykonywanie powierzonych zadań.

(akta kontroli tom I str. 25-230, tom III str. 37-102)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w procesie wyboru pracowników ochrony fizycznej/formacji ochronnych określono warunek posiadania co najmniej dwuletniego doświadczenia na stanowisku dowódcy zmiany/pracownika ochrony fizycznej w obiektach użyteczności publicznej lub podlegających obowiązkowej ochronie, wpisu na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej, legitymację osoby dopuszczonej do posiadania broni obiektowej.

(akta kontroli tom V str. 53)

W okresie objętym kontrolą Komenda Stołeczna Policji czterokrotnie kontrolowała Muzeum w zakresie ochrony fizycznej, w tym dwukrotnie w 2023 r. (oddzielne kontrole SUFO i Straży Pałacowej) i po jednej kontroli w 2024 r. (Straż Pałacowa) i 2025 r. (SUFO)⁴¹. W efekcie ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości oraz nie sformułowano wniosków. We wszystkich protokołach z kontroli potwierdzono, że ilość, dyslokacja i obsada posterunków oraz uzbrojenie i wyposażenie pracowników ochrony (w tym broń i amunicja) były zgodne z POM.

(akta kontroli tom III str. 192-239)

W okresie objętym kontrolą dozór ekspozycji realizowano na podstawie czterech umów zawartych z firmą zewnętrzną, z tytułu których wydatkowano kwotę 6 550,4 tys. zł⁴². Każda z osób wyznaczonych do realizacji umowy musiała posiadać wykształcenie średnie, znajomość języka w stopniu co najmniej A-1, predyspozycje psychofizyczne do pracy na stojąco i w ruchu przez cały okres dziennej pracy (8-10 godzin), znajomość obsługi schodolazu i ramp dla osób z niepełnosprawnościami. W umowie określono szczegółowe obowiązki brygadzystów (w tym m.in. uczestniczenie w komisyjnych otwarciach i zamknięciach Pałacu) oraz pracowników dozoru. W okresie 1 marca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. Muzeum samodzielnie zatrudniało dwóch etatowych pracowników na stanowisku opiekuna ekspozycji.

W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że liczba i lokalizacja stanowisk dozoru ekspozycji Pałacu była zgodna z postanowieniami POM i aktualnie obowiązującej umowy dotyczącej dozoru.

[...] ⁴³.

(akta kontroli tom I str. 25-230, tom III str. 37, 135-184, 186-190, 240)

Wyniki oględzin komisyjnego zamknięcia Pałacu wykazały, że proces sprawdzenia i zamknięcia Pałacu odbył się zgodnie z procedurą określoną w zarządzeniu nr 23/2024 Dyrektora Muzeum z 27 listopada 2024 r. w sprawie komisyjnego odbioru pomieszczeń przy otwarciu lub zamknięciu Pałacu i II piętra Markoniówki. W trakcie dokonywania sprawdzenia i zamknięcia Pałacu komisja nie zidentyfikowała żadnych nieprawidłowości.

(akta kontroli tom III str. 31-36, 191)

Zgodnie z *Regulaminem zwiedzania Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie*, stanowiącym załącznik do Decyzji nr 28/2025 z dnia 29 października 2025 r. maksymalny rozmiar toreb i plecaków dopuszczonych do wniesienia do Pałacu wynosił 30 × 22 × 15 cm. Bagaże

⁴¹ Protokoły kontroli z: 24 marca 2023 r., 25 października 2023 r., 19 września 2024 r., 9 czerwca 2024 r.

⁴² W latach 2022-2025 (do 30 września).

⁴³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

przekraczające te wymiary należało pozostawić w szafkach depozytowych zlokalizowanych poza Pałacem, w rejonie Ogrodu Różanego. Zasady użytkowania szafek depozytowych określono w regulaminie stanowiącym załącznik do decyzji Dyrektora Muzeum nr 33/2019 z dnia 19 grudnia 2019 r.

(akta kontroli tom III str. 1-30)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że ze względu na ponad pięcioletni okres eksploatacji obecnych szafek oraz ich intensywne użytkowanie, Muzeum zdecydowało o zakupie nowych szafek depozytowych.

(akta kontroli tom V str. 104-105)

W trakcie trwania kontroli NIK, tj. 3 października 2025 r., Muzeum zawarło umowę z firmą zewnętrzną na dostawę oraz uruchomienie nowych szafek depozytowych z systemem zamków elektronicznych, której koszt wyniósł 146,0 tys. zł.

(akta kontroli tom III str. 12-30)

W *Regulaminie zwiedzania Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie* określono całkowity zakaz wnoszenia broni palnej oraz niebezpiecznych i ostrych narzędzi. Osoby wchodzące na teren Muzeum oraz ich bagaż mogły zostać poddane kontroli, za zgodą osób wchodzących, m.in. przy użyciu elektronicznych urządzeń do wykrywania materiałów i przedmiotów niebezpiecznych. Kwalifikowani pracownicy ochrony mieli prawo do interwencji i wezwania do opuszczenia Muzeum osób, które nie przestrzegały ww. regulaminu. Zgodnie z ww. regulaminem osoby, które odmówią kontroli lub oddania bagażu do przestrzeni, nie zostaną wpuszczone na teren muzeum. Ponadto w *Regulaminie zwiedzania Parku Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie*, stanowiącym załącznik do decyzji Dyrektora Muzeum nr 23/2023 z 23 czerwca 2023 r. określono zakaz latania dronów i motolotni nad terenem Muzeum.

(akta kontroli tom III str. 1-8)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie Muzeum złożyło wniosek do Organizatora z prośbą o zwiększenie stanu etatowego pracowników ochrony, w związku z planami stworzenia nowego centrum monitoringu. Wnioski o zwiększenie zatrudnienia w związku z koniecznym zapewnieniem bezpieczeństwa spotkały się z odmową lub zostały nierozpoznane.

(akta kontroli tom IV str. 260-271, tom V str. 15)

Stan zachowania zabezpieczeń technicznych do ochrony zbiorów

1.1.5. [...] ⁴⁴.

(akta kontroli tom I str. 25-230)

W latach 2022-2025 w Muzeum nie dokonywano, określonych w § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, przeglądów stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych Pałacu, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że pracownicy Muzeum na bieżąco dokonywali i dokonują przeglądów stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy. Pracownicy Działu Architektury i Środowiska, Działu IT oraz Działu Straży Pałacowej niezwłocznie, po otrzymaniu zgłoszeń o uszkodzeniach zabezpieczeń,

⁴⁴ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

podejmują interwencje, w tym działania naprawcze, wykonywane we własnym zakresie lub zlecają je podmiotom zewnętrznym.

(akta kontroli tom V str. 27-30)

W latach 2022-2024 (do kwietnia) w Muzeum przeprowadzano przeglądy związane z konserwacją i przeglądem systemów SSWiN, w tym 14 w 2022 r., 11 w 2023 r. i trzy do kwietnia 2024 r.⁴⁵

Przeglądy były przeprowadzane przez firmę zewnętrzną, na podstawie dwóch umów, w ramach których poniesiono wydatki w łącznej kwocie 81,8 tys. zł. W protokołach opisano zakres dokonanych prac konserwacyjnych, nie sformułowano zaleceń lub rekomendacji. W efekcie przeglądów dokonywano wymiany uszkodzonego sprzętu. W latach 2022-2025 w Muzeum nie dokonywano przeglądów systemu CCTV, a od maja 2024 r. również systemu SSWiN, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W sierpniu 2025 r. Muzeum podjęło działania w celu przeprowadzenia postępowania mającego na celu wybór wykonawcy usługi konserwacji (serwisowania) systemów sygnalizacji włamania i napadu (SSWiN) wraz z elementami kontroli dostępu (ACC) oraz CCTV. Umowa z wykonawcą została zawarta w trakcie trwania kontroli NIK, w dniu 15 grudnia 2025 r.

(akta kontroli tom IV str. str. str. 249-250 płyta CD pozycje 91-116, tom VII str. 169-184)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w okresie nieobowiązywania umowy konserwację i wymianę elementów systemu telewizji dozorowej dokonywali pracownicy Muzeum posiadający kwalifikacje potwierdzone szkoleniami z zakresu bezpieczeństwa zbiorów organizowanymi przez Narodowy Instytut Muzeów (wcześniej: Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów)⁴⁶. Zadania wymagające specjalistycznej wiedzy serwisowej, dostępu do części producenta lub przeprowadzenia bardziej złożonych napraw powierzano wyspecjalizowanym firmom zewnętrznym.

(akta kontroli tom V str. 32-33, 111-113)

W okresie objętym kontrolą w Muzeum nie dokumentowano przeglądów systemu KD.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że przeglądy te były dokonywane w ramach umowy gwarancyjno-serwisowej, z których w okresie objętym kontrolą nie sporządzano protokołów. Zgodnie z obowiązującym wówczas sposobem współpracy, każde zgłoszenie traktowane było jako wezwanie do przeglądu lub naprawy, a potwierdzeniem wykonania usługi była faktura, korespondencja e-mailowa lub bezpośrednie potwierdzenie w wartowni po zakończeniu prac. Wspólnie z firmą obsługującą system KD Muzeum dokonało rekonstrukcji wykazu wykonanych czynności serwisowych. Na podstawie dostępnych dokumentów – wiadomości e-mail, faktur oraz wewnętrznych zawiadomień – ustalono, że w latach 2022-2025 przeprowadzono kilkanaście czynności serwisowo-konserwacyjnych.

(akta kontroli tom III str. 268-273, tom V str. 32-33, 113-114)

W efekcie burzy (wyładowań atmosferycznych) w sierpniu 2024 r. doszło do uszkodzenia części sprzętu systemów SSWiN i CCTV. Pismem z dnia 22 sierpnia 2024 r. Dyrektor Muzeum wystąpił do MKiDN z prośbą o zwiększenie w trybie awaryjnym dotacji podmiotowej Muzeum o kwotę 1202,5 tys. zł oraz przekazanie dotacji celowej majątkowej w kwocie 273 tys. zł na inwestycyjny zakup zniszczonego mienia w wyniku uderzeń piorunów oraz na naprawę i usunięcie innych skutków nawałnicy na terenie Muzeum (w sumie 1474,5 tys. zł z czego 430,7 tys. zł stanowił sprzęt

⁴⁵ Ostatni przegląd przeprowadzono 24 kwietnia 2024 r.

⁴⁶ Dalej: NIM/NIMOZ.

z kategorii IT Bezpieczeństwo). Do wniosku załączono wykaz strat oraz koniecznych napraw i zakupów. W piśmie wskazano, że Muzeum posiada ubezpieczenie mienia obejmujące zakupy i naprawę uszkodzonego mienia na kwotę 543,7 tys. zł, ostateczna wartość będzie jednak zależna od wyceny rzeczoznawców, a decyzja ubezpieczyciela będzie odsunięta w czasie. W piśmie podkreślono konieczność pilnego usunięcia i natychmiastowej naprawy zniszczeń. Ministerstwo KiDN pismem z 19 września 2024 r. poinformowało Dyrektora Muzeum o zwiększeniu dotacji podmiotowej na wydatki bieżące związane z usunięciem skutków nawałnicy w kwocie 350 tys. zł. Muzeum otrzymało od ubezpieczyciela odszkodowanie w kwocie 126,5 tys. zł (środki wpłynęły w styczniu i lutym 2025 r.). Na wymianę uszkodzonego sprzętu Muzeum poniosło wydatki w łącznej kwocie 491,1 tys. zł z czego 115,0 tys. zł stanowiły zakupy z kategorii IT Bezpieczeństwo, 307,9 tys. zł - infrastruktura elektroenergetyczna i elektryczna oraz 68,2 tys. zł – ogród.

(akta kontroli tom III str. 274-293, tom IV str. 248-249 płyta CD pozycje 87-90)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że Muzeum ze względu na brak środków finansowych dokonało wymiany sukcesywnie, zamiast jednorazowo, natychmiast po wystąpieniu szkody. Skutkiem było długotrwałe zmniejszenie skuteczności systemu zabezpieczeń i dozoru kamerowego. Dokonano naprawy wszystkich uszkodzonych elementów systemu KD.

W przypadku pozostałych systemów, ze względu na wysokie koszty naprawy, podjęto decyzję o zakupie sprzętu, a naprawy powierzono pracownikom Muzeum, którzy ukończyli kursy NIM/NIMOZ. Przywrócono prawie wszystkie elementy systemu telewizji dozorowej (pozostało kilka kamer). Wymieniono i skonfigurowano wszystkie rejestratory i monitory. W przypadku systemu SSWiN na ukończeniu jest przywracanie działania i naprawa połączeń dwóch central. Pozostałe problemy powinny do końca roku być naprawione i skonfigurowane.

(akta kontroli tom V str. 32-33)

[...] ⁴⁷.

(akta kontroli tom V str. 27-30, 105-108)

W 2020 r. Muzeum wystąpiło do MKiDN o przyznanie dotacji na lata 2021-2022 w łącznej kwocie 58 158,7 tys. zł, w tym 48 608 tys. zł na 2022 r., na realizację programu inwestycji *Budowa zintegrowanego i kompleksowego systemu bezpieczeństwa w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie – etap I* obejmujący m.in. zakup i wdrożenie oprogramowania do zarządzania systemami bezpieczeństwa Muzeum. W 2023 r. przekazano program inwestycji (na 2024 r.) pn. *Modernizacja i rozbudowa monitoringu wizyjnego oraz systemu ochrony obwodowej na terenie parku, przedpola oraz obu folwarków* na kwotę 950 tys. zł, a w 2025 r. – program inwestycji (na 2026 r.) pn. *Sporządzenie projektowej modernizacji i przebudowy sieci elektroenergetycznej nN oraz systemu monitoringu wizyjnego CCTV i barier na Przedpolu Pałacowym w Wilanowie* na kwotę 400 tys. zł. Muzeum nie otrzymało finansowania w ww. zakresie, jak również nie otrzymało pisemnej odmowy Organizatora w odniesieniu do powyższych wniosków.

(akta kontroli tom II str. 312-330, 415-420, 540-544)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że zainstalowanie lub przebudowa systemów stanowiących zabezpieczenia elektroniczne nie były poprzedzone uzyskaniem opinii wyspecjalizowanej państwowej instytucji kultury, tj. NIM/NIMOZ. W Muzeum jest trzech pracowników, którzy ukończyli kursy dla instalatorów NIM/NIMOZ. Jediną nową i dużą inwestycją w latach 2022-2025 było zakończenie przebudowy skrzydła północnego Pałacu, w którym

⁴⁷ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

umieszczono SSWiN, CCTV i KD. Dyrektor wyjaśnił również, że w latach 2022-2025 ww. instytucje kultury nie wizytowały Muzeum pod kątem stosowanych przez nie zabezpieczeń technicznych.

(akta kontroli tom V str. 35-36)

W Muzeum nie prowadzono książki eksploatacji i konserwacji zabezpieczeń elektronicznych, w której stosownie do dyspozycji § 16 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum powinny być dokumentowane prace związane z przebudową i konserwacją zabezpieczeń elektronicznych, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W ramach ochrony przeciwpożarowej w okresie objętym kontrolą w Muzeum przeprowadzano:

- kwartalne przeglądy techniczne i konserwacji Systemu Sygnalizacji Pożaru - stwierdzono, że system był sprawny technicznie z uwagami dotyczącymi dostępności przycisków ROP (ręczne ostrzegacze pożarowe) oraz rozmieszczenia czujek. Większość zaleceń została zrealizowana w ciągu roku kalendarzowego w którym stwierdzono uchybienie. Niezrealizowane uwagi dotyczyły: braku dostępu do jednej czujki z powodu biegnącego tunelu wentylacyjnego – co wymaga przeprowadzenia modernizacji w podziemiach Pałacu; wyładowanego agregatu gaszenia – agregat produkcji rosyjskiej;
- roczne przeglądy drzwi ppoż. – przegląd z 2022 r. zawierał uwagi dotyczące m.in. braku progu, wymiany uszczelki lub braku samozamykacza, natomiast w kolejnych latach (ostatni z 2024 r.) potwierdzono sprawność drzwi ppoż. znajdujących się na terenie Muzeum;
- roczne przeglądy oraz badania wydajności i ciśnienia hydrantów wewnętrznych – we wszystkich latach wykazały spełnienie wymogów wydajności i zostały zakończone wynikiem pozytywnym, niemniej jednak wskazano w nich na konieczność wymiany uszkodzonego węża oraz dwa niesprawne hydranty (w budynku Browaru);
- roczne przeglądy i badania parametrów hydraulicznych zewnętrznej instalacji przeciwpożarowej – wszystkie zostały zakończone wynikiem pozytywnym;
- roczne przeglądy podręcznego sprzętu gaśniczego – stwierdzono pojedyncze przypadki braku gaśnic (np. w 2024 r. brak czterech z 373 gaśnic; brakujące gaśnice zostały uzupełnione);
- W 2023 r. w związku z prowadzoną w Muzeum w budynku Villi Intraty działalnością organizacji przez Muzeum pół-kolonii dla dzieci i młodzieży, przeprowadzono dodatkową kontrolę tego obiektu, w wyniku której stwierdzono spełnienie wymagań ochrony przeciwpożarowej.

(akta kontroli tom III str. 294-471)

W latach 2022-2024 w Muzeum dokonywano corocznych analiz zabezpieczenia przed pożarem w ramach współpracy z firmą dokonującą w Muzeum przeglądów ochrony przeciwpożarowej. Wyniki analiz dokumentowano w *Rocznych podsumowaniach stanu ochrony ppoż.*, w których wskazywano m.in. działania wykonane w danym roku, priorytety na kolejny rok, potencjalne działania wpływające na poziom bezpieczeństwa z zakresu ochrony ppoż. oraz ocenę stanu ryzyka dla Muzeum. W ww. dokumentach wskazano, że:

- ze względu na wielość zastosowanych systemów i wyszkolenie pracowników, poziom ryzyka dla Pałacu był niski, a w przypadku pozostałych obiektów – średni (m.in. z powodu dużej ilości nagromadzonych cennych zbiorów, niepełnych wydzielen ppoż., lub niewłączenia niektórych budynków do systemu sygnalizacji pożarowej);
- [...] ⁴⁸.

⁴⁸ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika m.in., że w celu minimalizacji ww. zagrożeń w okresie objętym kontrolą pomieszczenia serwerowni zostały wyposażone w system gaszenia gazem oraz gaśnicę dedykowaną do gaszenia urządzeń elektronicznych. Pomieszczenia magazynowe zostały wyposażone w dodatkowe gaśnice mgłowe (10 sztuk). W zakresie pomieszczeń rozdzielni elektrycznych podjęto serię działań mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa ppoż. poprzez modernizację jej wyposażenia (m.in. wymiany tablic bezpiecznikowych, remonty rozdzielni elektrycznych, naprawy instalacji elektrycznej). W celu zapewnienia i zachowania bezpieczeństwa ppoż. prowadzone były m.in. kwartalne kontrole przeciwpożarowe i przeglądy gwarancyjne;

- Muzeum powinno wykonać instalację oświetlenia awaryjnego w Pałacu, wraz z oświetleniem ewakuacyjnym (podświetlone piktogramy wskazujące kierunek ewakuacji).

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że Muzeum we wrześniu 2024 r. przygotowało ze środków własnych projekt pt. *Przebudowa instalacji elektrycznej, budowa oświetlenia awaryjnego w Pałacu Króla Jana III w Muzeum*. W 2026 r. planowane jest wystąpienie do MKiDN o dotację celową na realizację niniejszego projektu. Muzeum w ramach uzupełnienia ww. zadania, przygotowało do realizacji technicznej projekt *Modernizacji i przebudowy systemu sygnalizacji przeciwpożarowej w budynku Pałacu*. Projekt ten został ujęty i złożony w latach 2023 i 2024 w ramach przygotowanych aplikacji - wniosku o dofinansowanie, Priorytet VII: Kultura Działanie 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. Muzeum nie otrzymało dofinansowania;

- w latach 2022-2024 budynek Browaru był niewłączony do systemu sygnalizacji pożaru Pałacu, a w instalacji hydrantowej nie było wody.

Z wyjaśnień złożonych przez dyrektora Muzeum wynika, że budynek Browaru od momentu jego zakupu przez Muzeum wymaga gruntownych działań modernizacyjnych również w obszarze zabezpieczenia ppoż. Aby uruchomić dwa hydranty należy wykonać kompleksową wymianę instalacji wody miejskiej, jej obecny stan techniczny nie pozwala na utrzymanie prawidłowego ciśnienia i wydajności w rurociągach, a tym samym zasilić hydranty. Infrastruktura techniczna na terenie folwarku wymaga całościowej wymiany z uwagi na wyeksploatowanie, rozliczne naprawy i awarie w po 1946 r. Skuteczność obu hydrantów zależy zatem od działań o zasadniczym i całościowym charakterze, co wymaga odpowiedniego finansowania, czyli odpowiedniego do potrzeb ukształtowania dotacji podmiotowej i jej waloryzacji. Wysokość jej nie była waloryzowana (poza funduszem wynagrodzeń osobowych) od 2005 r. i została dodatkowo zmniejszona o 3,8 mln zł w 2008 r. W okresie objętym kontrolą budynek Browaru pełnił funkcje magazynowe, biurowe i mieszkalne. W związku z faktem, że sytuacja finansowa Muzeum nie pozwalała na wykonanie w budynku Browaru prac remontowych, w celu zapewnienia skutecznej ochrony przeciwpożarowej obiekt ten został wyposażony w zwiększoną (ponad wymagany zakres) ilość sprzętu gaśniczego (46 gaśnic).

(akta kontroli tom III str. 472-485, tom V str. 86-92)

Z informacji przekazanych przez Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy wynika, że ostatnie czynności kontrolne PSP z zakresu ochrony przeciwpożarowej w Muzeum przeprowadzono 13 września 2018 r. W efekcie kontroli zleconej przez NIK, przeprowadzonej 14 i 28 października 2025 r., PSP ustaliła m.in., że w obiekcie nie zrealizowano rozwiązania dotyczącego kompleksowego wyposażenia budynku w awaryjne oświetlenie ewakuacyjne (o podwyższonym czasie działania i natężeniu oświetlenia) i kierunkowe. W budynku zapewniono jedynie częściową ochronę dróg ewakuacyjnych i pomieszczeń, w przestrzeniach

podlegających remontom. Podczas czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości z zakresu ochrony przeciwpożarowej polegające na: [...] ⁴⁹.

Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy poinformował, że w zakresie nieprawidłowości wykazanych w pkt. a-d Komenda będzie wszczynać postępowanie administracyjne w celu nakazania Muzeum ich usunięcia. W zakresie nieprawidłowości opisanej w pkt. e Komenda planuje wydać postanowienie o nałożeniu grzywny w celu wyegzekwowania ww. tytułu wykonawczego. W nawiązaniu do zapytania o rzetelność wykonania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego Pałacu z Łazienką Lubomirskiej nie stwierdzono uwag względem prawidłowości opracowania przedmiotowego dokumentu.

(akta kontroli tom V str. 267-282)

Pismem z 10 listopada 2025 r. Komendant Miejski PSP m.st. Warszawy zawiadomił Muzeum o wszczęciu postępowania administracyjnego, a na mocy postanowienia z 10 listopada 2025 r. nałożył na Muzeum grzywnę w kwocie 5 tys. zł w celu przymuszenia do obowiązków określonego w ww. tytule wykonawczym. Pismami z 20 listopada 2025 r. Muzeum złożyło zastrzeżenia do protokołu czynności kontrolno-rozpoznawczych PSP, przeprowadzonych na zlecenie NIK, zażalenie na postanowienie o nałożeniu grzywny i zarzuty przeciwko prowadzeniu postępowania egzekucyjnego. Do czasu zakończenia czynności kontrolnych ww. postępowania były w toku.

(akta kontroli tom V str. 282-340)

W okresie objętym kontrolą Muzeum wielokrotnie występowało do Organizatora o środki finansowe w ramach dotacji celowych na wprowadzenie niezbędnych usprawnień i modyfikacji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa ppoż. oraz zabezpieczeń technicznych (m.in. w zakresie wyposażenia obiektów Muzeum w systemy sygnalizacji pożaru, instalacje odgromową, zakupu/wymiany czujek ppoż., kamer, rejestratorów i czujek ruchu, kontroli dostępu, domofonów, barier, przewodów, monitorów, komputerów, opracowania projektów serwerowni zapasowej i klimatyzacji serwerowni głównej, projektu modernizacji i rozbudowy systemu monitoringu wizyjnego oraz systemu ochrony obwodowej na terenie parku, przedpola i obu folwarków, projektu remontu i adaptacji piwnic skrzydła północnego pałacu do nowych celów obsługi publiczności i bezpieczeństwa zbiorów, projektu modernizacji infrastruktury technicznej elektrycznej, teletechnicznej, przeciwpożarowej w pomieszczeniach parteru pałacu). W sumie Muzeum nie otrzymało dofinansowania w zakresie 22 wniosków na łączną kwotę finansowania przewidzianego na lata 2022-2025 w kwocie 88 198 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 312-544)

W latach objętych kontrolą w Muzeum dokonywano raz w roku analiz zabezpieczenia Muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem, o których mowa w § 15 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum z uwzględnieniem ustaleń dokonanych w trakcie przeglądów, o których mowa w § 10 ust. 1 i § 14 przywołanego rozporządzenia. Wyniki analiz przekazywano w formie sprawozdań do NIM/NIMOZ.

(akta kontroli tom III str. 486-523)

Ostatni przegląd pięcioletni, o którym mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, polegający na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia, instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków

⁴⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów – został przeprowadzony w listopadzie 2021 r. W protokole z kontroli stwierdzono, że budynek znajduje się w należyтым stanie technicznym, zapewniającym dalsze, bezpieczne jego użytkowanie, estetyka budynku jest akceptowalna, a otoczenie jest w stanie zadawalającym. Nie stwierdzono zagrożeń dla ludzi i mienia.

(akta kontroli tom III str. 545-557)

W latach 2024-2025 Pałac wraz z Markoniówką podlegał obowiązkowym przeglądom stanu technicznego, określonym w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 3 Prawa budowlanego, tj. dwa razy do roku w terminie od 31 maja do 30 listopada⁵⁰. We wszystkich protokołach stwierdzono, że elementy obiektu znajdują się w należyтым stanie technicznym, zapewniającym jego sprawność techniczną i dalsze bezpieczne użytkowanie. Okresowe kontrole przewodów kominowych wykazały, że przewody te były w dobrym stanie technicznym. W trakcie ww. kontroli, stosownie do art. 62 ust. 1a Prawa budowlanego, dokonano sprawdzenia wykonania zaleceń z poprzedniej kontroli. W protokole z maja 2024 r. stwierdzono wykonanie tylko jednego z 14 zaleceń pokontrolnych sformułowanych w protokole z listopada 2023 r. tj. wyremontowanie drzwi do Wielkiej Sieni i wymianę dolnego ramiaka (w maju 2024 r. wykonano remont trzech par drzwi przy głównym wejściu do Pałacu, w tym drzwi do Wielkiej Sieni). Z pozostałych 13 zaleceń, zgodnie z protokołem z maja 2025 r., zrealizowano kolejne dwa, tj. uzupełnienie w części socjalnej oświetlenia ewakuacyjnego i zapewnienie dostępu do tablic bezpiecznikowych w części socjalnej⁵¹ oraz dodano dwa nowe zalecenia: konieczność przeprowadzenia remontu więźby dachowej dachu belwederu i tarasów od strony południowej Pałacu.

(akta kontroli tom III str. 558-694)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że przyczyną niezrealizowania zaleceń były niewystarczające środki dotacji podmiotowej przyznawane Muzeum przez Organizatora, a w efekcie brak wystarczających środków na bieżące naprawy, projektowanie techniczne, remonty generalne i konserwacje, które pozwoliłyby na utrzymanie obiektów budowlanych w dobrym technicznie i estetycznie stanie i bezawaryjnej sprawności. W okresie objętym kontrolą Muzeum bezskutecznie wnioskowało do Organizatora o przyznanie środków, które m.in. umożliwiłyby realizację ww. zaleceń. W zakresie dwóch nowych zaleceń ujętych w protokole z maja 2025 r. Dyrektor wyjaśnił, że Muzeum podjęło natychmiastowe działania prewencyjne i zabezpieczające, polegające na ustaleniu przyczyn silnego zawilgocenia więźby dachowej. W tym celu w pierwszej kolejności przeprowadzono działania techniczne polegające na wykonaniu odkrywki w poszyciu i sporządzeniu opinii technicznej pokrycia dachowego oraz więźby dachowej. Stwierdzono, że zachodzi konieczność wykonania remontu i przebudowy dachu w celu poprawienia przewietrzenia przestrzeni poddasza. W 2026 r. Muzeum planuje wystąpić do Organizatora o zabezpieczenie niezbędnych środków na wykonanie robót budowlanych.

(akta kontroli tom V str. 122-130)

Jedno z ww. zaleceń, tj. brak zabezpieczenia tablicy głównej bezpiecznikowej przed dostępem osób postronnych, we wszystkich ww. protokołach półrocznych, zostało zakwalifikowane jako

⁵⁰ Protokoły z 30 maja i 30 listopada 2024 r. oraz 30 maja i 28 listopada 2025 r.

⁵¹ Niezrealizowanych pozostało 11 zaleceń, tj. nie dokonano zmiany trasy korytek instalacyjnych w miejscach krutek wentylacyjnych; zabezpieczenia w odpowiedni sposób szafy bezpiecznikowej; uzupełnienia ubytków elementów cokołowych; uzupełnienia izolacji płyty wraz z ubytkami tynku; konserwacji/wymiany zużytej stolarki; wyrównania elementów opaski; skorygowania odspojonych płyt; remontu płyt tarasowych; wykonania izolacji zawilgoconych ścian piwnicznych; wymiany uszkodzonych płyt tarasowych; naprawy uszkodzonego stopnia przy tarasie.

nieprawidłowość mogącą spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska, a w szczególności katastrofę budowlaną, pożar, wybuch, porażenie prądem elektrycznym – wymagającą usunięcia w czasie lub bezpośrednio po przeprowadzonej kontroli, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom III str. 558-694)

Wyniki kontroli przeprowadzonej przez PINB, zleconej w trybie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, potwierdziły opisane powyżej ustalenia kontroli okresowych stanu technicznego Pałacu wraz z Markoniówką. Stwierdzono, że ww. budynek był utrzymany w należytym stanie technicznym.

(akta kontroli tom V str. 235-266)

Dla Pałacu wraz z Markoniówką prowadzono książkę obiektu budowlanego w postaci papierowej, założoną 14 kwietnia 2011 r. W książce brakowało wpisów dotyczących protokołów okresowych kontroli stanu technicznego obiektu z 2021 r. i 2025 r., co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom III str. 529-544)

[...] ⁵².

(akta kontroli tom V str. 54-56)

[...] ⁵³.

(akta kontroli tom III str. 695-696)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że nie zainstalowano kamer we wszystkich pomieszczeniach Pałacu z uwagi na uwarunkowania konserwatorskie, w tym konieczność ochrony substancji zabytkowej oraz ograniczenia ingerencji w historyczne wnętrza, a także ograniczenia techniczne, takie jak brak tras kablowych, źródeł zasilania czy ryzyko naruszenia elementów dekoracyjnych. Stosownie do możliwości budżetowych system monitoringu jest sukcesywnie rozbudowywany równolegle z prowadzonymi pracami konserwatorskimi. Przykładem podjętych działań jest niedawno oddane do użytku skrzydło północne Pałacu, w którym instalacja kamer została już zrealizowana i włączona do funkcjonującej infrastruktury zabezpieczeń. Analogiczne rozwiązania będą sukcesywnie wprowadzane w następnych etapach prac remontowych.

(akta kontroli tom V str. 143-144)

Ochrona zbiorów w czasie transportu i przenoszenia

1.1.6 W latach objętych kontrolą, Muzeum nie organizowało transportów zbiorów w myśl § 23 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, a także nie użyczało takich zbiorów. Jednocześnie w latach 2022-2025 wystąpiło 66 przypadków wydania własnych obiektów z Muzeum, do innych instytucji w celach konserwatorskich, wystaw czasowych, depozytów, ekspozycji czy badań. W kolejnych latach było to odpowiednio: 10, 17, 16 i 23 transporty.

(akta kontroli tom V str. 36, tom VII str. 157-160)

1.1.7 Przeprowadzone w toku kontroli badanie dotyczące zapewnienia prawidłowych warunków przenoszenia muzealiów, objęło próbę pięciu wydań własnych obiektów z Muzeum ⁵⁴.

⁵² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

⁵³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

⁵⁴ Transporty: nr 39/22 z 29 sierpnia 2022 r., 60/23 z 22 listopada 2023 r., 50/24 z 15 października 2024 r., 58/24 z 12 listopada 2024 r., a także 27/25 z 1 lipca 2025 r.

W przypadku każdego z transportów Dyrektor Muzeum przed ich przeniesieniem zawarł z podmiotami przyjmującymi umowy, w których określił cel, miejsce, okres przeniesienia, warunki transportu, wymagania dotyczące przechowywania przedmiotów, a do zawartej umowy załączył wykaz muzealiów wraz z ich dokumentacją wizualną, co było zgodne z § 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów⁵⁵. Przeniesienia zostały udokumentowane protokołami zdawczo-odbiorczymi, które zawierały informacje określone w § 3 tegoż rozporządzenia.

Każdorazowo wydawano imienne przepustki materiałowe pozwalające na wywóz/przywóz /wyniesienie/wniesienie transportowanych przedmiotów, sporządzane w oparciu o protokoły zdawczo-odbiorcze, w których określano i opisywano przedmioty wydania, cel i podstawę wydania, a także wymagane warunki transportu i przechowywania wydanych przedmiotów, każdorazowo odwołując się do zawartej umowy ze stroną przyjmującą. Każdorazowo w umowie wskazana była osoba odpowiedzialna (kurator) odpowiadająca w imieniu Muzeum za nadzór nad realizacją umowy, w tym prawidłową realizację transportu.

W przypadku, w którym transport muzealiów odbywał się za granicę Polski (nr 50/24) Dyrektor uzyskał od MWKZ, stosowne wielokrotne pozwolenie ogólne na czasowy wywóz zabytku za granicę (nr /UE/PUE/12768/2024) z 18 kwietnia 2024. Pozwolenie wydano na podstawie i zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami⁵⁶. Transport muzealiów za granicę odbywał się pod opieką kuriera muzealnego – Kierownika Działu Zbiorów Muzeum Narodowego Pałacu Wielkich Książąt Litewskich.

Zgodnie z § 4 umowy o realizację projektu badawczego nr 0793/DPK/AG/2024 z 6 listopada 2024 r. zawartej z Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, to dysponent obiektów (Muzeum) zobowiązał się do dostarczenia przedmiotów do miejsca prowadzenia badań oraz ich odebrania po zakończeniu badań na swój koszt w określonych w umowie terminach. Przy transporcie nr 58/24, zdecydowano o organizacji konwoju, zgodnie z załącznikiem nr 1 do zarządzenia nr 17/2017 Dyrektora Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie z dnia 10 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia w życie Planu Ochrony Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie z 3 stycznia 2017 r. W dniu 7 listopada 2024 r. Dyrektor podjął dwie decyzje (zgodnie z załącznikiem nr 5 *Instrukcja konwojowania* do Planu Ochrony), zlecenia usługi konwoju/inkasa z Muzeum do ASP, a także w kierunku powrotnym. W swoich decyzjach Zawarł w nich przedmiot transportu i jego wartość, rodzaj środka transportu, a także docelowe miejsce i czas jego trwania. Konwój został zorganizowany przez Szefa Ochrony, na podstawie wniosku Kierownik Pracowni Konserwacji Malarstwa, która za zgodą Dyrektora Muzeum pełniła w tym wypadku funkcję kuriera.

Wszystkie przenoszone muzealia, których transporty poddano szczegółowemu badaniu, zostały zwrócone do Muzeum w umówionych terminach, a ich stan każdorazowo zostało określony jako nie pogorszony.

(akta kontroli tom V str. 171, tom VII str. 35, 66-67, 157-160)

⁵⁵ Dz. U. Nr 91, poz. 569.

⁵⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1292. Dalej: ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Część zapisów *Planu Ochrony Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie* z 3 stycznia 2017 r. nie odzwierciedlała aktualnego stanu bezpieczeństwa i ochrony jednostki, co było niezgodne z art. 7 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie osób i mienia, zgodnie z którym POM powinien zawierać m.in. analizę aktualnego stanu bezpieczeństwa, a także powinien podawać ocenę aktualnego stanu ochrony jednostki. W planie m.in. nie uwzględniono zagrożeń i aktualnego stanu bezpieczeństwa w związku z trwającą wojną na terenie Ukrainy i możliwej eskalacji działań na terenie Polski, metody i możliwości eliminacji zdarzeń nadzwyczajnych na terenie Muzeum jak i opis zakresu koniecznych zmian zabezpieczeń technicznych wynikających z analizy stanu potencjalnych zagrożeń odnosiły się do działań prowadzonych w 2017 r. lub lat wcześniejszych, nie uaktualniono zmian stosowanych w Muzeum zabezpieczeń technicznych (w tym elektronicznych) oraz nie przewidziano powiększenia terenu Muzeum o zakupiony od Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego obszar Folwarku i znajdujących się na ich terenie budynków.

(akta kontroli tom I str. 25-230, tom IV str. 250 płyta CD pozycje 117-129, 135-138)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że Muzeum dostrzega potrzebę formalnej aktualizacji dokumentu tak aby odzwierciedlał on obecny stan infrastruktury, stosowanych zabezpieczeń oraz aktualne uwarunkowania, w tym związane z sytuacją geopolityczną. Aktualizacja POM została zaplanowana na II/III kwartał 2026 r.

(akta kontroli tom V str. 195-196)

Zdaniem NIK Muzeum powinno podjąć niezwłoczne działania w celu uaktualnienia POM.

2. W obowiązujących w Muzeum instrukcjach bezpieczeństwa pożarowego z czerwca 2024 r., jak również w Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji z 9 lutego 2024 r. nie wskazano [...] ⁵⁷.

(akta kontroli tom I str. 302-542, tom II str. 1-174)

[...] ⁵⁸.

(akta kontroli tom V str. 157-159)

[...] ⁵⁹.

3. Instrukcje przygotowania zbiorów do ewakuacji, obowiązujące w Muzeum w okresie objętym kontrolą, nie podlegały okresowej aktualizacji nie rzadziej niż co 2 lata, co było niezgodne z § 30 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum. Instrukcja przyjęta zarządzeniem Dyrektora Muzeum z 24 marca 2016 r. została zaktualizowana (zastąpiona nową instrukcją) na mocy zarządzenia Dyrektora Muzeum z 9 lutego 2024 r., tj. po upływie prawie 8 lat.

(akta kontroli tom II str. 1-250)

⁵⁷ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

⁵⁸ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

⁵⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w latach 2018-2023 trwały prace analityczne w zakresie aktualizacji Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji, jednak ich wyniki nie zostały ogłoszone w formie zarządzenia ze względu na zmieniające się uwarunkowania i okoliczności w postaci pozyskiwanych informacji o nowoczesnych i tańszych zabezpieczeniach, a także m.in. niezrealizowanie planów remontowych i zakupów inwestycyjnych ze względu na brak finansowania.

(akta kontroli tom V str. 96-97)

Zdaniem NIK okresowa aktualizacja instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji powinna być dokonywana zgodnie z terminami określonymi w rozporządzeniu, niezależnie od niezrealizowanych planów inwestycyjnych i zakupów.

4. W latach 2022-2025 w Muzeum nie dokonywano co najmniej raz w roku przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych Pałacu, w tym sprawdzenia kompletności kluczy co było niezgodne z § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w Muzeum nie funkcjonowała zasada działania raz w roku jednej komisji, która dokonywałaby corocznych przeglądów każdego obiektu budowlanego – wybrano model bieżącego reagowania w odniesieniu do składowych majątku Muzeum, do czego w miarę możliwości posiadanych środków w funduszu wynagrodzeń, dostosowany jest personel i struktura zarządcza instytucji. W opinii Dyrektora kalkulując wykonalność rocznego, komisyjnego przeglądu, zakończonego protokołem, w odniesieniu do tak wielu obiektów budowlanych trwałby najpewniej cały rok przez wydzielone dodatkowe dwie osoby, na których zatrudnienie Muzeum nie ma odpowiednich środków finansowych.

(akta kontroli tom V str. 27-30)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK pragnie zauważyć, że bieżący przegląd i konserwacja obiektów Muzeum nie wyłącza obowiązku dokonania zgodnie z przepisami przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych. Przegląd ten, ze względu na swój cykliczny charakter oraz formę pisemną ma na celu udokumentowanie aktualnego stanu zabezpieczeń Muzeum, a w zależności od poczynionych ustaleń może stanowić podstawę do podejmowania decyzji zarządczych np. w zakresie konieczności dokonania zmian w stosowanych sposobach zabezpieczeń.

5. W latach 2022-2025 w Muzeum nie dokonywano przeglądów systemu CCTV, a od maja 2024 r. również systemu SSWiN, stosownie do wymogów określonych § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, zgodnie z którym przeglądy i konserwacje ww. systemów powinny być dokonywane nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. W okresie objętym kontrolą Muzeum dokonywało bieżących napraw uszkodzonych elementów ww. systemów, nie były one jednak prowadzone w efekcie kompleksowych przeglądów całych systemów, miały charakter doraźny i interwencyjny.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że niedokonywanie przeglądów wynikało m.in. z przyjętej praktyki, która opierała się na bieżących interwencjach serwisowych i doraźnych naprawach, realizowanych w ramach umów gwarancyjno-serwisowych z wykonawcami lub przez wewnętrzny zespół techniczny. Latem 2025 r. Muzeum przeprowadziło wewnętrzną analizę przyczyn braku formalnych przeglądów i wdrożyło systemowe działania naprawcze, których celem jest przywrócenie pełnej zgodności z obowiązującymi przepisami. Ponadto powołano osobę odpowiedzialną za nadzorowanie harmonogramów przeglądów, kontrolę dokumentacji serwisowej, raportowanie do dyrektora

i do Pełnomocnika ds. Bezpieczeństwa oraz zlecono porządkowanie dokumentacji z lat wcześniejszych. Na 2026 r. zaplanowano przeprowadzenie audytu wewnętrznego systemów zabezpieczeń.

(akta kontroli tom V str. 110-111)

W trakcie trwania kontroli NIK, w dniu 15 grudnia 2025 r. Muzeum zawarło z firmą zewnętrzną umowę serwisową dotyczącą m.in. wykonywania przeglądów systemów CCTV i SSWiN.

(akta kontroli tom VII str. 169-184)

6. W latach objętych kontrolą w Muzeum nie prowadzono książki eksploatacji i konserwacji zabezpieczeń elektronicznych, w której dokumentuje się prace związane z przebudową i konserwacją zabezpieczeń elektronicznych, co było niezgodne z § 16 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że działania osób i firm wykonujących, przebudowujących, naprawiających i konserwujących systemy były rejestrowane w papierowej dokumentacji finansowej i w formie elektronicznej w postaci protokołów, faktur, korespondencji e-mail, wewnętrznych zgłoszeń i potwierdzeń z wartowni. Sposób dokumentowania prac konserwacyjnych i naprawczych w tym okresie wynikał z przyjętej praktyki techniczno-organizacyjnej oraz realiów obsługi systemów bezpieczeństwa przez zewnętrznych wykonawców w ramach obowiązujących umów serwisowych.

(akta kontroli tom V str. 115-116)

W trakcie trwania kontroli NIK, w dniu 15 grudnia 2025 r. Muzeum zawarło z firmą zewnętrzną umowę serwisową dotyczącą m.in. prowadzenia książki konserwacji i serwisu dla każdego systemu (CCTV, SSWiN, KD).

(akta kontroli tom VII str. 169-184)

7. W latach 2023-2025 (do 5 listopada) nie usunięto nieprawidłowości, stwierdzonej w wyniku kontroli stanu technicznego Pałacu wraz z Markonówką, polegającej na braku zabezpieczenia tablicy głównej bezpiecznikowej przed dostępem osób postronnych, zakwalifikowanej jako mogącej spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska, a w szczególności katastrofę budowlaną, pożar, wybuch, porażenie prądem elektrycznym, która zgodnie z art. 70 ust. 1 Prawa budowlanego powinna zostać usunięta w czasie lub bezpośrednio po przeprowadzonej kontroli.

(akta kontroli tom III str. 558-694)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że pierwsza wzmianka o zabezpieczeniu dostępu do szafy bezpiecznikowej pojawiła się w protokole nr 01b/2023 z 2023 r. Drzwi szafy rozdzielczej w tamtym czasie były zamknięte jedynie na klamkę, aby ułatwić szybki dostęp do urządzeń w razie ich awarii. Stalowe wrota rozdzielni pochodzą z lat 60-tych XX w., są niestandardowe jak ich zamki zabezpieczające przed otwarciem, do których kluczy nie sposób już dorobić w ramach zlecenia zewnętrznego. Próby znalezienia takiego wykonawcy na rynku usług zewnętrznych podejmowano w latach 2023 i 2024 – jednakże bez rezultatu. W związku z powyższym, traktując ww. szafy jako swoiste zabytki pozostające nadal w służbie technicznej, Dział Architektury i Środowiska podejmował w 2024 r. samodzielne próby naprawy przedmiotowych zamków tak aby pozostawić tych „świadców historii” w pełni sprawnych dla przyszłych pokoleń. Niestety nie udało się osiągnąć zaplanowanego celu. W tej sytuacji w 2025 r. wykonano stosowne techniczne zabezpieczenia dostępu, które aktualnie funkcjonują w przedmiotowym obszarze.

(akta kontroli tom V str. 128-129)

W nawiązaniu do udzielonych wyjaśnień NIK zauważa, że nieprawidłowość została usunięta w trakcie kontroli NIK w dniu 5 listopada 2025 r., tj. prawie po dwóch latach od jej ustalenia, mimo iż powinno to nastąpić bezpośrednio po kontroli przeprowadzonej 30 listopada 2023 r.

8. W książce obiektu budowlanego, prowadzonej dla Pałacu wraz z Markoniówką brakowało wpisów dotyczących protokołów okresowych kontroli stanu technicznego obiektu z 2021 r. (z maja i listopada) i 2025 r. (z maja) co było niezgodne z art. 60f ust. 1 Prawa budowlanego, który stanowi, że wpisu w książce obiektu budowlanego dokonuje się niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia okoliczności, której wpis dotyczy.

(akta kontroli tom III str. 529-544)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że przyczyną nieprawidłowości było przeoczenie pracownika odpowiedzialnego za książki obiektu budowlanego.

(akta kontroli tom V str. 130)

W związku z uzupełnieniem wpisów w trakcie trwania kontroli NIK nie formułuje wniosku pokontrolnego.

1.2. Ochrona zabytkowych zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

Działania na rzecz ochrony muzeum przed wystąpieniem sytuacji kryzysowych

1.2.1 W Sprawozdaniu z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej (K-02) za rok 2024 r.⁶⁰, w Dziale 2. *Zbiory muzealne, okazy żywe* - wg stanu na dzień 31 grudnia 2024r. w pozycjach inwentarzowych wykazano 11734 muzealia (14315 sztuk) i 232 depozyty (239 sztuk).

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, że na dzień udzielania odpowiedzi, wszystkie zabytki przechowywane w Muzeum zostały zaewidencjonowane. Dyrektor zwrócił jednak uwagę na tzw. masowy materiał archeologiczny w ramach prowadzonych przez podmiot zewnętrzny archeologicznych badań wykopaliskowych. Materiał ten liczył ok. 63 tys. ułamków różnych przedmiotów, które w większości były własnością Skarbu Państwa w depozycie Muzeum. Wydzielonych z niego było ok. 1500 przedmiotów, które kwalifikowano w procesie badawczym do szczegółowego opracowania i oceny wartości kulturowo-ekspozycyjnej, a następnie przekształcenia ich statusu w muzealia, ale po przekazaniu na własność muzeum (na jego wniosek). Blisko 300 było własnością muzeum jako muzealia.

(akta kontroli tom IV str. 302-357, tom V str. 56-63)

Zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniu, wg danych na dzień 31 grudnia 2024 r. digitalizacji poddano 16242 obiekty (359 w 2024 r.) w tym, 117 w technice 3D⁶¹. Według danych na dzień 31 grudnia 2024 r. liczba kart ewidencyjnych ogółem wynosiła 15 240 (100% całości zbiorów), z czego dokumentację wizualną sporządzono dla 14 957 obiektów, tj. 98%.

Jak wyjaśnił Dyrektor Muzeum, muzealia były na bieżąco digitalizowane przez Dział Dokumentacji i Cyfryzacji w ramach pracy pracowników zatrudnionych na umowy o pracę oraz umowy zlecenie

⁶⁰ Dalej też: sprawozdanie.

⁶¹ Liczba obiektów poddanych digitalizacji jest większa niż wykazana w pozycjach inwentarzowych ze względu na konieczność wielokrotnego poddawania digitalizacji tych samych obiektów, np. po przeprowadzeniu czynności konserwacyjnych.

i o dzieło, a także w ramach programów współfinansowanych ze środków europejskich oraz MKiDN tj. Program Operacyjny Polska Cyfrowa, a także Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy. (akta kontroli str. tom IV str. 302-306, tom V str. 56-63, tom VII str. 187-196)

Część obiektów, tj. m.in. starodruki, księgozbiór zabytkowy, zostały zdigitalizowane jedynie w formie ewidencyjnej (widok okładki i strony tytułowej). Jak wyjaśnił Dyrektor Muzeum, digitalizacja tych zasobów ma jedynie formę ewidencyjną ze względu na ograniczone środki na digitalizację oraz ograniczone zasoby kadrowe, a także ze względu na dostęp do już zdigitalizowanych zasobów publikowanych w ogólnodostępnych bibliotekach cyfrowych, m.in. Polona, Deutsche Digitale Bibliothek, Internet Archive, Fisher Fine Arts Library.

Według stanu na dzień 30 września 2025 r. liczba kart ewidencyjnych ogółem wynosiła 15 286 pozycji (co obejmowało 100% całości zbiorów), a dla 15 203 z nich (99%) sporządzono dokumentację wizualną⁶².

Elektroniczną ewidencję muzealiów prowadził Główny Inwentaryzator z wykorzystaniem systemu MONA, w następujących inwentarzach (wg danych na dzień 28 października 2025 r.):

- Inwentarz główny (Wil.) liczył 6458 pozycji (7810 sztuk inwentarzowych) – dokumentację wizualną posiadało 7787 obiektów (99%),
- Inwentarz rzeźba ogrodowo-parkowa i architektura (Wil.RzA.) liczył 561 pozycji (564 sztuki) – dokumentację wizualną posiadało 564 obiekty (100%);
- Inwentarz wystrój i dekoracja wnętrz (Wil.Wn.) liczył 1030 pozycji (1094 sztuki) - dokumentację wizualną posiadało 1060 obiektów (97%);
- Inwentarz archeologiczny (Arch._Wil.) liczył 294 pozycje (297 sztuk) - dokumentację wizualną posiadało 297 obiektów (100%);
- Inwentarz depozytów (Dep._Wil.) liczył 767 pozycji, w tym faktycznie w Muzeum przechowywanych było 245 pozycji (252 sztuki), z czego dokumentację wizualną posiadało 217 sztuk (86%). Zgodnie z wyjaśnieniami, brakująca dokumentacja wizualna dotyczyła depozytów archeologicznych.

Elektroniczną ewidencję Dokumentów archiwalnych, Starodruków, Ikonografii oraz Księgozbioru zabytkowego, prowadził Dział Dokumentacji i Cyfryzacji, w bazach Excel.

W ewidencji tej (wg danych na dzień 28 października 2025 r.):

- Zbiór Dokumentów Archiwalnych – 167 obiektów inwentarzowych (100% posiadało dokumentację wizualną, dla wszystkich wydrukowano karty inwentarzowe);
- Zbiór Starodruków zawierał 536 obiektów inwentarzowych (544 sztuki) – 544 obiekty (100% posiadało dokumentację wizualną, dla wszystkich wydrukowano karty inwentarzowe);
- Zbiór Ikonograficzny (Pocztówek, fotografii, grafik) zawierał 713 obiektów inwentarzowych (1431 sztuk) – 710 obiektów posiadało dokumentację wizualną, karty inwentarzowe wydrukowano dla 685 obiektów. Jak wyjaśnił Dyrektor, dane obiektów z tego zbioru zostaną przeniesione do głównej bazy inwentaryzacyjnej muzealiów (pozycje od Wil.Zb.Ikon.686 do Wil.Zb.Ikon.713) i zostaną wydrukowane z głównej bazy w szablonie zunifikowanym dla całej kolekcji muzealnej. Trzy obiekty nieposiadające dokumentacji wizualnej, bezpośrednio po zakupieniu zostały przeniesione na ekspozycję w Pałacu i oczekują na digitalizację.

⁶² W tym: dokumenty archiwalne – 167 pozycji (100% posiadało dokumentację wizualną); starodruki – 544 pozycje (100%); ikonografia – 1431 pozycji (100%); księgozbiór zabytkowy – 2567 pozycji (100%); inwentarz główny – 7787 pozycji (99%); inwentarz rzeźba ogrodowo - parkowa i architektura – 564 pozycje (100%); inwentarz wystrój i dekoracja wnętrz pałacu – 1060 pozycji (97%); Inwentarz archeologiczny – 297 pozycji (100%); Inwentarz depozyty – 786 pozycji (97%).

- Zbiór muzealiów Księgozbiór zabytkowy zawierał 2107 obiektów inwentarzowych (2566 sztuk)
 - dokumentację wizualną posiadało 100% obiektów.

(akta kontroli tom IV str. 302-357, tom V str. 56-63)

W wyniku badania przeprowadzonego na próbie pięciu muzealiów znajdujących się w Pałacu⁶³ ustalono, że zostały one wpisane do księgi inwentarzowej pod odrębnym numerem⁶⁴, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach⁶⁵. Karty inwentarzowe zawierały wszystkie dane identyfikacyjne zabytku, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia, a także zgodnie z zarządzeniami Dyrektora Muzeum⁶⁶ informacje dotyczące: autorstwa lub wytwórcy (dwa z pięciu), pochodzenia (trzy), wartości w dniu nabycia (cztery), czasu i miejsca powstania (pięć), materiału (pięć), techniki wykonania (pięć), wymiarów (pięć), ewentualnie jego wagi (jeden) oraz określenia cech charakterystycznych (pięć). Przy każdym muzealium oprócz możliwych do wskazania danych czy informacji, zamieszczono dokumentację fotograficzną dzieła wraz ze wszystkimi zmianami lokalizacji (z datami tych zmian). W razie braku niektórych danych identyfikacyjnych, zgodnie z rozporządzeniem, w odpowiednich rubrykach umieszczono wpisy o treści „nieznane”.

Jedno z wybranych do badania muzealiów posiadało nieusuwalne oznakowanie, składające się z oznaczenia właściciela i numeru księgi inwentarzowej (Wil.6328), zgodnie z § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia. Cztery pozostałe nie posiadały stosownych oznaczeń, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, że nie wszystkie muzealia posiadają wycenę, ze względu na to, że w momencie oddzielenia się Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie od Muzeum Narodowego w Warszawie, przekazano zbiorczą wycenę całego majątku.

(akta kontroli str. tom V str. 171-173,307-357, tom VII str. 92-103,155-168)

Według danych na dzień 30 września 2025 r., wszystkie Starodruki oraz Księgozbiór Zabytkowy – Muzealia, posiadały nadane numery ewidencyjne zgodne z obowiązującymi regulacjami prawnymi muzealiów: Starodruki – 536 numerów inwentarzowych, ilość woluminów: 544, Księgozbiór Zabytkowy – Muzealia – 2107 numerów inwentarzowych, ilość woluminów: 2567.

Powyższe muzealia zostały ujęte w spisach zbiorów zaliczonych do ewakuacji w pierwszej kolejności w liczbie 15 woluminów. Materiały te zostały zakwalifikowane do priorytetowego zabezpieczenia ze względu na ich szczególną wartość historyczną oraz stan zachowania.

(akta kontroli tom V str. 62-63)

W okresie objętym kontrolą w Muzeum dokonywano wpisów do inwentarza muzealiów stałych elementów wystroju i dekoracji wnętrz Pałacu takich jak sztukaterie, parapety, malowidła ściennie,

⁶³ Do badania wytypowano: Zaślubiny Psyche, (o nr inwentarza Wil.Wn.121), Żardiniera / Z uchwyty w formie par splecionych węży (Wil. 6328), Urna na cokole w Kaplicy (Wil.Wn.1028), Półleżąca figura kobieca (Wil.Wn.40), Kominek (Wil.Wn.819).

⁶⁴ W tym cztery muzealia w inwentarzu „Wil.Wn” dla wystroju i dekoracji architektoniczno-rzeźbiarsko-malarskiej wnętrz pałacu, a jedno wpisane do inwentarza zbioru rzemiosła artystycznego i malarstwa – „Wil.”.

⁶⁵ Dz. U. Nr 202, poz. 2073, dalej: rozporządzenie w sprawie ewidencjonowania.

⁶⁶ Zarządzenie nr 13/2011 Dyrektora Muzeum Pałacu w Wilanowie z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie ewidencjonowania w Muzeum Pałacu w Wilanowie księgozbioru, zbioru druków, pocztówek, fotografii, grafik, dokumentów oraz wystroju i dekoracji architektoniczno-rzeźbiarsko-malarskiej wnętrz pałacu wilanowskiego, a także Zarządzenie nr 4/2012 Dyrektora Muzeum Pałacu w Wilanowie z dnia 5 marca 2012 r. w sprawie kart ewidencyjnych dla muzealiów wpisanych do ksiąg inwentarzowych Muzeum Pałacu w Wilanowie.

portale z drzwiami - stanowiące integralną część Pałacu wpisanego do rejestru zabytków na mocy decyzji MWKZ nr 639/2 ze stycznia 1973 r.

W okresie objętym kontrolą na przywołanych elementach wystroju i dekoracji wnętrz Pałacu prowadzono prace konserwatorskie bez wymaganej przepisami prawa zgody konserwatora zabytków, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli (akta kontroli tom IV str. 290-357, 246 płyta CD pozycje 5-19, tom V str. 56-63, 157-173, tom VII str. 1-34, 92-103, 155-168)

1.2.2. W okresie objętym kontrolą w Muzeum obowiązywał *Plan ochrony zabytków Muzeum Pałacu w Wilanowie na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* z 2005 r. który, zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków, został uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Warszawie oraz zatwierdzony przez Prezydenta m.st. Warszawy reprezentowanego przez Miejskiego Konserwatora Zabytków⁶⁷. Na dokumencie nie zapisano dat dziennych przyjęcia i zatwierdzenia.

(akta kontroli tom IV str. 1-132)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że POZ został przyjęty w maju 2005 r. Wskazanim organom przekazano obowiązkowe egzemplarze planu, co potwierdzają złożone podpisy. Ze względu na upływ lat – ponad 20 – Muzeum nie dysponuje już dokumentami poświadczającymi przekazanie tych egzemplarzy.

(akta kontroli tom V str. 63)

POZ sporządzono łącznie dla zabytków nieruchomych i ruchomych. W dokumencie wydzielono odrębne części poświęcone osobno: w części I zabytkom nieruchomym (Pałacowi, malarstwu ściennemu i detalom architektonicznym oraz innym zabytkom nieruchomym), a w części II zabytkom ruchomym. Ponadto zagadnienia wspólne dla obu części zostały uregulowane we wprowadzeniu, uogólnieniach i wnioskach. Załącznikami do POZ były: plan rozmieszczenia obiektów zabytkowych zespołu pałacowo-ogrodowego w Wilanowie, harmonogram realizacji zadań stanowiących uzupełnienie planu ochrony zabytków, wzór karty tożsamości personelu przydzielonego do prac związanych z ochroną zabytków, wzór zgłoszenia strat w zabytkach. We wprowadzeniu do POZ opisano: sposób realizacji zadań ochrony zabytków; zagrożenia i ich wpływ na ochronę zabytków i sprawowanie opieki nad zabytkami; myśl przewodnią realizacji zadań; zamiar działania; kierowanie ochroną zabytków w razie konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych; zespół Kierowania Ochroną zabytków w razie konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych; schemat kierowania ochroną zabytków w razie konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych; ramowy plan czynności kierownictwa i pracowników Muzeum w zakresie zabezpieczenia zabytków, w razie sytuacji kryzysowych; dokumentowanie działań ratowniczych, informowanie o stratach, szkodach i potrzebach w zakresie ich likwidacji; zasady współdziałania i współpracy w zakresie realizacji planu ochrony zabytków. W części I poświęconej zabytkom nieruchomym opisano: charakterystykę zabytków nieruchomych; charakterystykę i ocenę zabytków architektury i wystroju parkowego; prace zabezpieczające zabytki nieruchome; inne prace do wykonania; oznakowanie zabytków nieruchomych znakiem konwencji haskiej. W części II dotyczącej zabytków ruchomych opisano m.in.: zasady ochrony i zabezpieczenia ruchomych zabytków; wykaz zbiorczy zabytków ruchomych podlegających ochronie i zabezpieczeniu w obrębie Muzeum (wg stanu na 31 października 2005 r.); miejsce i sposób zabezpieczenia zbiorów; potrzeby w zakresie opakowań i materiałów pomocniczych oraz środków transportu;

⁶⁷ Co potwierdzają stosowne pieczęcie i podpisy złożone na dokumencie.

przedsięwzięcia organizacyjno-techniczne zapewniające właściwe zabezpieczenie zbiorów; zespół zadaniowy do wykonywania prac zabezpieczających; karty tożsamości; ogólną kalkulację czasu; osoby funkcyjne odpowiedzialne za przemieszczenie zabytków ruchomych.

Od czasu przyjęcia POZ w 2005 r. nie podlegał on żadnym zmianom lub aktualizacjom, mimo iż zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków powinien on podlegać corocznej aktualizacji. W konsekwencji dane ujęte w POZ były w większości nieaktualne oraz niespójne z inną dokumentacją Muzeum. Dalszy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

POZ, zgodnie z punktem 2 *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*, będącej załącznikiem do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków, składał się z części opisowej i z części graficznej w postaci mapy (planu). Nie zawierał on jednak niektórych elementów określonych w ust. 1, ust. 4 i ust. 5 ww. instrukcji, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom IV str. 1-132)

1.2.3. [...] ⁶⁸.

(akta kontroli tom IV str. 1-132)

[...] ⁶⁹.

(akta kontroli tom V str. 132-140)

1.2.4. W okresie objętym kontrolą w Muzeum obowiązywał Plan Operacyjny Funkcjonowania, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia w sprawie zadań obronnych, który został zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dniu 18 października 2021 r.

(akta kontroli tom VI str. 2-190⁷⁰)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że Muzeum dysponuje uzgodnioną z Ministerstwem KiDN Tabelą Realizacji Zadań Operacyjnych, natomiast w trakcie realizacji pozostają Karty Realizacji Zadań Operacyjnych. Dokumenty te są nadal w fazie opracowania i zostaną przygotowane do dnia 31 marca 2026 r., zgodnie ze zmianą terminu dokonaną przez Dyrektora Muzeum.

(akta kontroli tom V str. 65-70)

Proces przygotowania KRZO został zapoczątkowany zarządzeniem nr 14/2021 Dyrektora Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie z dnia 16 września 2021 r. w sprawie opracowania planu operacyjnego funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Na mocy ww. zarządzenia m.in. powołano zespół ds. opracowania planu operacyjnego, w którego skład weszli przedstawiciele wszystkich kluczowych działów Muzeum, określono harmonogram przygotowania dokumentu wraz z terminami jego uzgodnienia i przekazania do właściwego organu oraz wskazano zasady współpracy komórek organizacyjnych przy opracowaniu planu oraz zakres odpowiedzialności poszczególnych członków zespołu. Pierwszy termin opracowania KRZO ustalono na dzień 28 lutego 2022 r. Termin ten, na mocy kolejnych zarządzeń, był sześciokrotnie zmieniany i ostatecznie, na mocy aktualizacji POF z 19

⁶⁸ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

⁶⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

⁷⁰ Tom VI zawiera akta kontroli o klauzuli zastrzeżone.

stycznia 2024 r., termin opracowania KRZO został przesunięty na 31 marca 2026 r. Dalszy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom IV str. 155-162)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że nie dokonywano przeglądu i aktualizacji POF, stosownie do wymogu określonego w § 10 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 2025 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez te organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego i przedsiębiorców⁷¹, ze względu na niezakończenie cyklu planistycznego (nieopracowanie KRZO). Dotychczasowe zmiany i działania aktualizacyjne POF prowadzone były w sposób ciągły i dotyczyły m.in. zmiany nazwy ministerstwa czy aktualizacji osób wykazanych w dokumencie w związku ze zmianami kadrowymi w Muzeum.

(akta kontroli tom V str. 70-71)

1.2.5. W okresie objętym kontrolą w Muzeum obowiązywało zarządzenie Dyrektora Muzeum nr 25/2016 z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie utworzenia Punktu Kierowania Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie w razie zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, na mocy którego wprowadzono „Instrukcję funkcjonowania Punktu Kierowania Muzeum w razie zagrożenia bezpieczeństwa narodowego”. Punkt Kierowania Muzeum służył zapewnieniu ciągłości podejmowania i przekazywania decyzji w ramach realizacji zadań w obszarze ochrony dziedzictwa narodowego w czasie pokoju w razie wewnętrznego lub zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, w tym wystąpienia działań terrorystycznych lub innych szczególnych zdarzeń, a także w czasie wojny. W jego skład wchodził Dyrektor Muzeum, jego Zastępcy, kierownicy kluczowych działów oraz Pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych. Możliwość aktywacji Punktu Kierowania wynikała z rodzaju zaistniałej sytuacji i nie wymagała decyzji MKiDN. Na mocy zarządzenia nr 17/2025 Dyrektora Muzeum z 18 listopada 2025 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków funkcjonowania i działania Stałego Dyżuru w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie obowiązywała *Instrukcja stałego dyżuru* w której określono m.in. zadania, sposób uruchomienia, organizację i funkcjonowanie, skład osobowy, czas i miejsce pełnienia stałego dyżuru⁷². Celem organizacji stałego dyżuru było zapewnienie możliwości przekazywania decyzji związanych z podwyższeniem gotowości obronnej państwa oraz ciągłości przekazywania decyzji Ministra i organów uprawnionych do uruchomienia realizacji zadań ujętych w POF w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Uruchomienie stałego dyżuru następowało obligatoryjnie (w przypadku podwyższenia gotowości obronnej państwa), na polecenie MKiDN lub Dyrektora Muzeum (w stanie stałej gotowości obronnej państwa, w celu szkolenia i kontroli funkcjonowania stałego dyżuru).

(akta kontroli tom IV str. 166-200)

W 2024 r., w efekcie przeprowadzonych analiz oraz monitoringu zagrożeń i ryzyk w obszarze zabezpieczenia i ochrony Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych, opracowano *Zestawienie zagrożeń możliwych do wystąpienia w Muzeum z przyporządkowanym im poziomem ryzyka oraz stopniem jego akceptowalności*. Dokument został przekazany do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pismem z 25 lipca 2024 r. Wskazano w nim w sumie 30 ryzyk, w tym dziewięć o poziomie dużym obejmujące: huragany i silne wiatry, katastrofy budowlane, suszę i upały,

⁷¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 73. Dalej: rozporządzenie w sprawie zadań obronnych.

⁷² Wcześniej obowiązywało zarządzenie nr 18 Dyrektora Muzeum z 18 października w sprawie określenia szczegółowych warunków funkcjonowania i działania Stałego Dyżuru w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

działania wojenne, celowe zniszczenie i kradzieże, podtopienia i zalania, zanieczyszczenia wód lokalnych, epifitozy (choroby roślin), wypływanie Jeziora Wilanowskiego. W ich zakresie opracowano zestawienie informacji uzupełniających obejmujące charakterystykę poszczególnych zjawisk, analizę historyczną zaistniałych zdarzeń oraz opisano przedsięwzięcia realizowane w odniesieniu do zagrożeń.

(akta kontroli tom IV str. 250 płyta CD pozycje 117-129, 135-138)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w okresie objętym kontrolą Muzeum prowadziło bieżący monitoring opisanych zjawisk w tym prowadzono stały nadzór nad stanem technicznym zabytków, obiektów budowlanych i systemów hydrotechnicznych, realizowano monitoring meteorologiczny (m.in. dzięki własnej stacji pogodowej), analizowano dane dotyczące zmian klimatycznych i ekstremalnych zjawisk pogodowych, prowadzono monitoring środowiskowy w parkach zabytkowych Wilanowa i Morysina, dokonywano oceny skutków potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa zbiorów i infrastruktury Muzeum. W analizach ryzyka uwzględniono doświadczenia z działań wojennych na Ukrainie, w szczególności w kontekście ochrony dóbr kultury i infrastruktury muzealnej. Wnioski te wykorzystano przy planowaniu zabezpieczeń oraz w pracach nad aktualizacją Planu Operacyjnego Funkcjonowania oraz Planów ewakuacji i ochrony zabytków. System monitorowania zagrożeń i ryzyk w Muzeum funkcjonuje w sposób zintegrowany z systemem kontroli zarządczej, a wyniki analiz stanowią podstawę do planowania działań prewencyjnych i corocznych raportów kierowanych do Organizatora. Dyrektor Muzeum wyjaśnił ponadto, że analiza ryzyk za 2025 r. w czasie przeprowadzania kontroli była w fazie wewnętrznych uzgodnień oraz weryfikacji merytorycznej.

(akta kontroli tom IV str. 246 płyta CD pozycja 1, tom V str. 72-73)

W latach 2022-2025 pracownicy Muzeum uczestniczyli w sumie w 19 szkoleniach i ćwiczeniach z zakresu bezpieczeństwa i ochrony Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych, w tym: w jednym w 2022 r., siedmiu w 2023 r., jednym na przełomie lat 2023-2024, ośmiu w 2024 r. i dwóch w 2025 r. W szkoleniach i ćwiczeniach uczestniczyło od jednej do 165 osób (w sumie 466). Trzy szkolenia dotyczyły działania stałego dyżuru, a dwa rozwinięcia punktu kierowania. W 2023 r. i 2024 r. odbyły się ćwiczenia i gry decyzyjne *Wilanów-2023* i *Wilanów-2024*, które miały na celu przygotowanie osób biorących udział w ćwiczeniu doskonalącym rozwinięcie punktu kierowania oraz doskonalenie umiejętności realizacji zadań przez pracowników wchodzących w skład obsady punktu kierowania w stanie gotowości obronnej czasu kryzysu. Ponadto, w czasie prowadzenia czynności kontrolnych przez NIK, 21 listopada 2025 r. w Muzeum zorganizowano szkolenie z przedstawicielami Wojskowego Centrum Rekrutacji Warszawa-Mokotów, na którym m.in. omówiono aktualne obowiązki instytucji kultury w zakresie przygotowań obronnych państwa, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zapewnienia ciągłości funkcjonowania Muzeum również w czasie mobilizacji i wojny jak również zaplanowano działania mające na celu ustalenie statusu pracowników Muzeum w zakresie pełnienia czynnej służby wojskowej, co będzie stanowiło punkt wyjścia do ewentualnych wyłączeń zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie wyłączenia od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny⁷³. W czerwcu 2022 r. i kwietniu 2024 r. na terenie Muzeum przeprowadzono ćwiczenia Państwowej Straży Pożarnej w warunkach zagrożenia pożarowego w Muzeum.

(akta kontroli III str. 524-528, tom IV str. 201-231)

⁷³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2559.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w latach 2022-2025 w Muzeum podejmowano następujące działania na rzecz pomocy Ukrainie:

- przeprowadzono cztery szkolenia, w ramach cyklu szkoleń organizowanych przez NIM „ABC polskich muzeów” pt. „Dobre praktyki digitalizacji muzealiów w Polsce” – stacjonarnie w siedzibie Muzeum w dniach 30 listopada 2022 r. i 27 czerwca 2023 r. oraz online 29 października 2024 r. i 15 listopada 2024 r.
- 10 października 2022 r. zorganizowano sesję teoretyczną i praktyczną dla delegacji ukraińskiego Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej. Wśród tematów spotkania znalazły się m.in. kwestie związane z digitalizacją zasobów kultury i dziedzictwa na Ukrainie.
- 5-6 sierpnia 2025 r. zorganizowano warsztaty dla dziesięciu konserwatorów z Ukrainy w ramach Letniej Szkoły Konserwatorskiej organizowanej przez Urząd Stołecznego Konserwatora Zabytków z inicjatywy prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy pt. „Dom Odbudowy Ukrainy”. W czasie warsztatów wilanowscy konserwatorzy zaprezentowali prace obecnie prowadzone we wnętrzach Pałacu, pracownię konserwacji obiektów drewnianych i pozłotnictwa, jak też projekt konserwatorski budynku dawnej Słodowni. Podczas rozmów polscy i ukraińscy konserwatorzy wymieniali się informacjami związanymi z metodami zabezpieczania zbiorów na wypadek konieczności ewakuacji.

(akta kontroli tom V str. 76-77)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że na dzień udzielania wyjaśnień Muzeum nie otrzymało indywidualnego zawiadomienia o wpisaniu do wykazu podmiotów zobowiązanych do sporządzenia planu ochrony dóbr kultury na czas wojny, o którym mowa w art. 45 ust. 9 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej⁷⁴, ani wytycznych określających obowiązek przygotowywania materiałów do krajowego planu dóbr kultury na czas wojny, o którym mowa w art. 45 ust. 4 tej ustawy⁷⁵.

(akta kontroli tom V str. 141-142)

Działania na rzecz ochrony muzeum w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych

1.2.6 W latach objętych kontrolą, w Muzeum odnotowano sześć sytuacji kryzysowych, z których jedna dotyczyła uszkodzenia budynku w postaci czynu wandalizmu w formie graffiti na garażach Holendernii, dwie kradzieży – elektryzatora z akumulatorem z terenu parku, a także kolanek rynnowych Domku Lanciego, jeden incydent bombowy – powiadomienie wysłane za pośrednictwem poczty e-mail, a także jeden w postaci ataku SQL Injection na formularze strony www.muzeum-palac.pl.

(akta kontroli tom V str. 78, tom VII str. 36)

1.2.7 Analizie poddano dokumentację czterech sytuacji kryzysowych, do których doszło na terenie Muzeum, w latach 2022-2025, tj. aktu wandalizmu w formie graffiti na garażach Holendernii (28 maja 2023 r.), nawałnica i wyładowania atmosferyczne, a w ich wyniku awarie techniczne (19 sierpnia 2024 r.), kradzież 3 sztuk kolanek rynnowych Domku Lanciego (12 stycznia 2025 r.), a także atak typu SQL (19 września 2025 r.).

W momencie wystąpienia sytuacji kryzysowej Szef Ochrony, zgodnie z pkt. 2.3 obowiązującej Instrukcji postępowania w przypadkach szczególnych⁷⁶, informował odpowiednie służby i podmioty: w przypadku aktu wandalizmu i kradzieży – Policję, uszkodzenia związane z nawałnicą

⁷⁴ Dz. U. 2024 r. poz. 1907, ze zm.

⁷⁵ Art. 45-48 wskazanej ustawy wchodzi w życie od 1 stycznia 2026 r.

⁷⁶ Załącznik nr 2 do Planu Ochrony Muzeum.

- firmę pośredniczącą, a następnie ubezpieczyciela, natomiast przy ataku informatycznym – MKiDN.

(akta kontroli tom I s.148-168, tom V str. 360-364, tom VII str. 36,185-186)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Od czasu przyjęcia POZ w 2005 r. nie podlegał on żadnym zmianom lub aktualizacjom, mimo iż zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków powinien on podlegać corocznej aktualizacji.

W konsekwencji dane ujęte w POZ były w większości nieaktualne oraz niespójne z inną dokumentacją Muzeum, w tym m.in. w zakresie: liczby obiektów ruchomych objętych ochroną (w POZ wskazano 7582 zabytków objętych ochroną wg stanu na 31 października 2005 r., natomiast zgodnie ze sprawozdaniem K-02, liczba zbiorów Muzeum na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosiła w sztukach 14315); przypisania zadań według nieobowiązującej już organizacji wewnętrznej Muzeum (zmiana regulaminu organizacyjnego); niespójnych danych ujętych w wykazie zabytków podlegających przemieszczeniu do innych pomieszczeń w obrębie Muzeum (W POZ wykazano 543 pozycje do przemieszczenia, a w instrukcji ewakuacji zbiorów z 2024 r. umieszczono inne wykazy liczące [...] ⁷⁷; zestawienia niezbędnych środków materiałowych i sprzętu zabezpieczającego (niespójne z danymi wykazanymi w instrukcji ewakuacji zbiorów z 2024 r.); wykazu prac przygotowawczych, organizacyjnych, techniczno-inżynierskich, dokumentacyjnych i innych niezbędnych do wykonania prac i ich przybliżonych kosztów (przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w 2005 r. miały zostać zrealizowane w latach 2005-2008, pojedyncze do 2013 r.); opisu (schematu) systemu alarmowania (powiadamiania), kierowania, współdziałania i łączności z wykazami adresów, telefonów (faksów) jednostek ratowniczych, osób funkcyjnych, specjalistycznych służb, instytucji i rzeczoznawców (częściowo nieaktualne stanowiska, nazwy jednostek i dane kontaktowe); nieaktualne stanowiska w wykazie osób funkcyjnych wytypowanych do karty tożsamości personelu ochrony zabytków.

(akta kontroli tom II str. 32-127, tom IV str.1-132, tom IV str. 246 płyta CD pozycje 2-4, tom IV s. 302-306)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w jego opinii POZ nie wymagał dotychczas aktualizacji, ponieważ nie zmieniły się same warunki funkcjonowania instytucji. Dodał też, że Muzeum opracowało w ostatnich latach nowy POZ w wyniku zmian w uwarunkowaniach geopolitycznych. Nie został on jeszcze uzgodniony w związku z dyskusjami o oczekiwanych wytycznych z Ministerstwa KiDN i osobno o możliwościach podejmowania jakichkolwiek zobowiązań finansowych.

(akta kontroli tom V str. 63-64)

POZ nie zawierał niektórych zapisów określonych w *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* co było niezgodne z § 3 ust. 5 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków, który stanowi, że POZ sporządza się według ww. *Instrukcji*, stanowiącej załącznik do rozporządzenia. Stwierdzono brak:

⁷⁷ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

- oceny stanu technicznego obiektu, urządzeń, instalacji, komunikacji wewnętrznej dojazdów, miejsc poboru lub odprowadzania wody i innych (ust. 1 pkt 3 ww. *Instrukcji*);
- wykazu rodzajów i ilości potrzebnych materiałów i urządzeń, z określeniem ich przeznaczenia, sposobu pozyskania i miejsc przechowywania w zakresie ochrony zbiorów nieruchomych (ust. 1 pkt 7 ww. *Instrukcji*);
- wykazu osób reklamowanych na wniosek kierowników jednostek organizacyjnych na wypadek konfliktu zbrojnego oraz wykazu osób posiadających przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do formacji obrony cywilnej (ust. 1 pkt 9 ww. *Instrukcji*);

Do POZ nie załączono również *Technicznego projektu zabezpieczenia zabytku* (ust. 4 pkt 1 ww. *Instrukcji*) i *Karty projektowej* (ust. 4 pkt 2 ww. *Instrukcji*), a organizacja prac zabezpieczających nie została sporządzona z podziałem na prace I i II kolejności zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 2 (ust. 4 pkt 3 ww. *Instrukcji*). Wykaz zbiorczy zabytków ruchomych nie został sporządzony w trzech egzemplarzach zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 4 do Instrukcji (ust. 5 pkt 1 ww. *Instrukcji* - brakowało tras przewozu wraz z danymi dotyczącymi ich rodzajów, wymiarów, ciężaru i objętości, opakowań, osób i środków transportu, czasu); Ponadto nie określono składu *Zespołu zadaniowego do przemieszczania ruchomych zabytków*, o którym mowa w POZ (pozostawiono puste, niewypełnione miejsca w zakresie składu osobowego zespołu).

(akta kontroli tom IV str.1-132)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że w okresie opracowywania POZ w 2005 r. Muzeum nie dysponowało kompletnymi, zweryfikowanymi danymi oraz materiałami, które zgodnie z *Instrukcją* powinny stanowić podstawę sporządzenia POZ, w tym m.in. o pracownikach posiadających przydziały mobilizacyjne, o osobach reklamowanych, danych niezbędnych do sporządzenia oceny stanu technicznego obiektu, urządzeń i instalacji, wykazu materiałów i urządzeń potrzebnych do ochrony zbiorów nieruchomych oraz opracowania projektów i kart technicznych.

(akta kontroli tom V str. 131-132, 207-208)

Odnosząc się do złożonych wyjaśnień NIK pragnie zauważyć, że obowiązek aktualizacji POZ wynika z przepisów prawa i nie wymaga wytycznych.

2. W okresie objętym kontrolą w Muzeum nie opracowano Kart Realizacji Zadań Operacyjnych, co było niezgodne z § 9 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie zadań obronnych⁷⁸. Plan Operacyjnego Funkcjonowania, do którego powinny zostać opracowane KRZO, został zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dniu 18 października 2021 r. Na mocy zarządzenia Dyrektora Muzeum nr 14/2021 z dnia 16 września 2021 r. określono termin opracowania KRZO na dzień 28 lutego 2022 r. Termin ten, na mocy kolejnych zarządzeń, był sześciokrotnie zmieniany (na 29 kwietnia 2022 r., 30 września 2022 r., 28 lutego 2023 r., 29 września 2023 r., 29 lutego 2024 r.). Ostatecznie, na mocy aktualizacji POF z 19 stycznia 2024 r., termin opracowania KRZO został przesunięty na 31 marca 2026 r. Przy piśmie z 6 grudnia 2023 r. Biuro Dyrektora Generalnego⁷⁹ Ministerstwa KiDN przekazało do Muzeum wypis z Tabeli Realizacji Zadań Operacyjnych, będącej załącznikiem do Planu Operacyjnego Funkcjonowania działu administracji rządowej kultura i ochrona dziedzictwa

⁷⁸ Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 2 lit. d rozporządzenia w sprawie zadań obronnych obowiązującego do dnia 24 sierpnia 2023 r., § 9 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie zadań obronnych obowiązującego od dnia 25 sierpnia 2023 r. do 4 lutego 2025 r. oraz § 9 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie zadań obronnych obowiązującego od dnia 5 lutego 2025 r.

⁷⁹ Dalej: BDG.

narodowego w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. W piśmie wyrażono prośbę o przystąpienie w Muzeum do prac związanych z wykonaniem Tabeli Realizacji Zadań Operacyjnych dla Muzeum i przesłanie jej do uzgodnienia z BDG w terminie do 19 grudnia 2023 r. W piśmie wskazano również, że w terminie 30 dni od uzgodnienia z BDG powyższej tabeli Muzeum proszone jest o wykonanie KRZO. Muzeum wywiązało się z obowiązku opracowania i przekazania do Ministerstwa KiDN Tabeli Realizacji Zadań Operacyjnych do dnia 19 grudnia 2023 r. Uzgodniona przez BDG Tabela Realizacji Zadań Operacyjnych została odesłana do Muzeum w dniu 10 stycznia 2024 r.⁸⁰, KRZO powinny więc zostać opracowane w Muzeum do 9 lutego 2024 r.

(akta kontroli tom IV str. 155-165, 289, tom VI str. 2-190)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Muzeum wynika, że najważniejszym czynnikiem uniemożliwiającym opracowanie KRZO w terminie były ograniczenia finansowe, kadrowe i brak zasobów, o czym wielokrotnie szczegółowo informowano Ministerstwo KiDN. Muzeum, kierując się zasadą rzetelności i odpowiedzialności, uznało za niewłaściwe opracowywanie dokumentów niemających pokrycia w realnych możliwościach instytucji, w szczególności przed zakończeniem aktualizacji kluczowych dokumentów – Planu ewakuacji i POZ.

(akta kontroli tom V str. 68-70)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK zauważa, że KRZO, ze względu na swój praktyczny charakter, stanowią najważniejszą część planowania operacyjnego i z tego powodu powinny zostać opracowane i zatwierdzone niezwłocznie.

3. W Muzeum dokonywano prac konserwatorskich na muzealiach stanowiących stałe elementy Pałacu, bez uzyskania koniecznej zgody konserwatora zabytków, pomimo iż podlegały one ochronie na mocy decyzji MWKZ nr 639/2 ze stycznia 1973 r., co było niezgodne z art. 36 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że podejmowanie działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji zabytku wpisanego do rejestru lub do zmiany jego wyglądu wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

W okresie objętym kontrolą w Muzeum dokonywano wpisów do Inwentarza dla wystroju i dekoracji architektoniczno-rzeźbiarsko-malarskiej wnętrza Pałacu (Wil.Wn.), takich jak sztukaterie, parapety, malowidła ściennie, portale z drzwiami - stanowiące integralną część Pałacu wpisanego do rejestru zabytków na mocy ww. decyzji MWKZ nr 639/2 ze stycznia 1973 r. Według stanu na dzień 17 listopada 2025 r. w przywołanej księdze inwentarzowej muzealiów znajdowało się 1031 pozycji inwentarzowych (pierwszy wpis pochodził z 20 sierpnia 2012 r., a ostatni z 28 kwietnia 2025 r.). Pozycje te poprzez wpis do inwentarza zostały uznane przez Muzeum za muzealia, jednocześnie nie zostały wykreślone z rejestru zabytków na mocy decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wydanej stosownie do dyspozycji art. 13 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Cztery z pięciu wybranych do badania muzealiów, znajdujących się w inwentarzu dla wystroju i dekoracji architektoniczno-rzeźbiarsko-malarskiej wnętrza pałacu (Wil.Wn), nie posiadało oznaczenia, o którym mowa w § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania.

Zgodnie z § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia, muzealium wpisane do księgi inwentarzowej otrzymuje zawsze, gdy jest to możliwe, nieusuwalne oznakowanie, składające się z oznaczenia

⁸⁰ Przy piśmie z 9 stycznia 2024 r.

właściciela i numeru księgi inwentarzowej (...). Na podstawie § 6 ust. 2 rozporządzenia oznakowania dokonuje się techniką zapewniającą jego trwałość, bezpośrednio na przedmiocie, w miejscu najmniej widocznym, nienaruszającym wizualnego kształtu muzealium. W szczególnych przypadkach oznakowanie może być przymocowane do muzealium w sposób możliwie trwały.

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, iż w jego ocenie dekoracje, o których mowa nie były objęte ochroną na podstawie decyzji o wpisie pałacu do rejestru zabytków, co wynika z treści tej decyzji. Użyte w decyzji sformułowanie o „pałacu królewskim z łazienką Lubomirskiej /zw. Markoniówką/ Wilanów, ul. Wiertnicza 1”, jest zbyt ogólne, aby je odnosić do bogatych dekoracji tego budynku. Dodał, że muzealia zgromadzone w Inwentarzu Wnętrz z zasady nie dają się oznakować w sposób nienaruszający ich wizualnego kształtu, choćby przez brak możliwości naniesienia oznakowania od tyłu lub od spodu. Muzealia te są przechowywane w stałych lokalizacjach i nienarażone na przemieszczenia, a jeżeli w bardzo wyjątkowych sytuacjach muszą te stałe lokalizacje opuścić, wtedy otrzymują trwałe oznakowania. Dla muzealiów z Inwentarza Wnętrz niezależnie od techniki nanoszenia oznakowania, nie da się tych obiektów trwale oznakować w sposób niewidoczny, a jednocześnie możliwy do inspekcji.

(akta kontroli tom IV str. 290-301,246 płyta CD pozycje 5-19, tom V str. 56-63,157-173, tom VII str. 1-34,92-103,155-168)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, iż zgodnie z art. 47 §1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeksu cywilnego⁸¹ część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności ani innych praw rzeczowych, a częścią składową rzeczy jest wszystko, co nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że stałe elementy wystroju i dekoracji wewnątrz Pałacu trwale związane z budynkiem stanowią jego części składowe i podlegają tej samej ochronie co cały Pałac. W konsekwencji wobec braku decyzji MKiDN o wykreśleniu części składowych pałacu spod ochrony wynikającej z decyzji MWKZ, prowadzenie przy nich jakichkolwiek prac konserwatorskich, wymaga uzyskania zgody właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Ponadto, brak możliwości oznakowania muzealiów stanowi bezpośrednią konsekwencję nieprawidłowej decyzji Dyrektora Muzeum polegającej na ujęciu stałych elementów dekoracyjnych Pałacu w inwentarzu muzealiów.

Ocena częściowa

W Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, w okresie objętym kontrolą, realizowano zadania z zakresu zabezpieczenia i ochrony zabytkowych zbiorów i siedziby Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych, jednak nie w każdym przypadku odbywało się to w sposób prawidłowy i rzetelny.

Opracowano wymagane przepisami prawa dokumenty w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum i jego zabytków, jednak nie wszystkie były aktualizowane i nie zawsze zawierały obligatoryjne zapisy. *Plan Ochrony Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie* z 3 stycznia 2017 r. został opracowany zgodnie z ustawą o ochronie osób i mienia oraz rozporządzeniem w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, jednak poza jedną czasową zmianą wprowadzoną w związku z pandemią COVID-19, nie podlegał aktualizacjom, co spowodowało, że część jego zapisów nie

⁸¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, ze zm.

odzwierciedlała aktualnego stanu bezpieczeństwa i ochrony jednostki. *Plan Ochrony Zabytków Muzeum Pałacu w Wilanowie na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*, od czasu jego przyjęcia w 2005 r. nie podlegał żadnym zmianom lub aktualizacjom, mimo iż zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków powinien on podlegać corocznej aktualizacji. W konsekwencji dane ujęte w POZ były w większości nieaktualne oraz niespójne z inną dokumentacją Muzeum, a sam dokument był dysfunkcyjny. Ponadto POZ nie zawierał niektórych zapisów określonych w ww. rozporządzeniu. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego spełniały wymagania określone w rozporządzeniu MSWiA w sprawie ochrony ppoż. *W Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie wystąpienia zagrożeń mogących doprowadzić do ich uszkodzenia, zniszczenia lub utraty* z 2024 r. ujęto większość zapisów wskazanych w rozporządzeniu w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, za wyjątkiem [...] ⁸². Instrukcja ta nie podlegała też aktualizacji nie rzadziej niż co 2 lata (wcześniejsza wersja obowiązywała od 2016 r.).

W Muzeum zapewniono prawidłową i zgodną z postanowieniami POM, bezpośrednią i całodobową ochronę fizyczną, sprawowaną zarówno przez pracowników Muzeum jak i przez Specjalistyczną Uzbrojoną Formację Ochrony. Za bezpieczeństwo zbiorów w trakcie ich udostępniania publiczności odpowiadali pracownicy dozoru ekspozycji. Muzeum podejmowało działania w celu zapewnienia prawidłowego stanu zachowania zabezpieczeń technicznych do ochrony zbiorów, jednak ze względu na brak środków finansowych, [...] ⁸³. W okresie objętym kontrolą Muzeum, w większości bezskutecznie, wnioskowało do MKiDN o przyznanie dotacji celowych na naprawę zużytego lub uszkodzonego sprzętu. W zakresie realizacji zadań dotyczących zabezpieczeń technicznych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące niewykonywania, wymaganych przepisami rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, przeglądów stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych Pałacu, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, przeglądów stanu systemów telewizji dozorowej, a od maja 2024 r. również systemu sygnalizacji włamania i napadu. Nie prowadzono również książki eksploatacji i konserwacji zabezpieczeń elektronicznych, w której powinny być dokumentowane prace związane z przebudową i konserwacją zabezpieczeń elektronicznych, co było niezgodne z § 16 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia muzeum.

W okresie objętym kontrolą Muzeum podejmowało działania w celu zapewnienia prawidłowej ochrony przeciwpożarowej Pałacu m.in. przeprowadzając kwartalne i roczne przeglądy systemu sygnalizacji pożaru, drzwi ppoż., wydajności i ciśnienia hydrantów wewnętrznych, parametrów hydraulicznych zewnętrznej instalacji przeciwpożarowej i podręcznego sprzętu gaśniczego. Dokonywano corocznych analiz zabezpieczenia przed pożarem. Kontrola Państwowej Straży Pożarnej, przeprowadzona w listopadzie 2025 r. na zlecenie NIK, wykazała pięć nieprawidłowości dotyczących m.in. braku pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej systemu sygnalizacji pożarowej, z uwagi na występujące usterki oraz instalacji odgromowej z uwagi na brak wymaganej ilości przewodów odprowadzających, zwodów poziomych i pionowych. Do czasu zakończenia czynności kontrolnych przez NIK nie zakończyło się postępowanie administracyjne w powyższym zakresie. W okresie kontrolowanym Muzeum prawidłowo wywiązywało się z obowiązków dokonywania przeglądów okresowych Pałacu, o których mowa art. 62 ust. 1 pkt 1

⁸² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealium.

⁸³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealium.

i 3 Prawa budowlanego. Mimo niepełnej realizacji zaleceń z poprzednich kontroli, we wszystkich protokołach stwierdzono, że elementy obiektu znajdują się w należytym stanie technicznym, zapewniającym jego sprawność techniczną i dalsze bezpieczne użytkowanie. Również przeprowadzona na zlecenie NIK kontrola PINB, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, uznała Pałac za utrzymany w należytym stanie technicznym. W kontrolowanym okresie Muzeum występowało do Organizatora o środki finansowe w ramach dotacji celowych na wprowadzenie niezbędnych usprawnień i modyfikacji mających na celu poprawy bezpieczeństwa ppoż. oraz stanu technicznego obiektów, jednak w większości przypadków nie otrzymało środków na ten cel. W zakresie zapewnienia należącego stanu technicznego Pałacu stwierdzono dwie nieprawidłowości, tj. niezabezpieczenie tablicy głównej bezpiecznikowej przed dostępem osób postronnych (zakwalifikowanej jako mogącej spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi) oraz brakujących wpisów w książce obiektu budowlanego, prowadzonej dla Pałacu. Obie nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie kontroli.

W okresie objętym kontrolą, Muzeum nie używało zbiorów i nie organizowało transportów, o których mowa w § 23 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów. Jednocześnie, na podstawie zbadanej próby pięciu transportów, również w przypadku wypożyczenia zabytków do muzeum za granicę Polski, transporty organizowano w sposób prawidłowy. W sytuacji gdy zachodziła taka konieczność, Dyrektor podejmował decyzję o organizacji transportu z wykorzystaniem konwoju.

Wszystkie przechowywane w Muzeum zabytki, posiadały karty ewidencyjne, a digitalizacji poddano 98% muzealiów. Przeprowadzone badanie wykazało, że muzealia posiadały odrębne numery w księgach inwentarzowych, a w prowadzonych kartach inwentarzowych zawierano wszystkie posiadane, na temat danego zabytku, informacje. Jednocześnie, ze względu na umieszczanie w inwentarzu elementów stałych pałacu, muzealia te nie otrzymały wymaganego oznakowania. Muzeum prowadziło prace konserwatorskie na stałych dekoracjach Pałacu takich jak sztukaterie, parapety, malowidła ściennie, portale z drzwiami, bez wymaganego przepisami prawa pozwolenia konserwatora zabytków.

Pomimo, iż od 2021 r. w Muzeum obowiązywał Plan Operacyjny Funkcjonowania, o którym mowa w rozporządzeniu w sprawie zadań obronnych, to jednak do czasu zakończenia czynności kontrolnych przez NIK nie opracowano do niego Kart Realizacji Zadań Operacyjnych. W celu zapewnienia przygotowania instytucji na wypadek sytuacji kryzysowych w Muzeum ustalono instrukcje dotyczące funkcjonowania punktu kierowania i stałego dyżuru, prowadzono szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i ochrony Muzeum oraz przeprowadzono i udokumentowano analizę zagrożeń i ryzyk w obszarze zabezpieczenia i ochrony Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych (w 2024 r.).

W momencie wystąpienia sytuacji kryzysowych w postaci czynów przestępczych (aktów wandalizmu, kradzieży czy ataków cybernetycznych) i awarii urządzeń mechanicznych zachodzących na skutek niekorzystnych warunków atmosferycznych, w Muzeum przestrzegano obowiązujących procedur, powiadamiając Policję lub inne właściwe podmioty.

2. Wydatkowanie środków publicznych na zabezpieczanie oraz ochronę zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

2.1. Wysokość planowanych i wykonanych przychodów, w poszczególnych latach objętych kontrolą, prezentowała się następująco:

- W 2022 r. zaplanowane przychody wyniosły 51 819 tys. zł (zrealizowane 51 510 tys. zł – 99%), w tym: 28 394 tys. zł zaplanowanej dotacji podmiotowej Organizatora, (zrealizowano 28 358 tys. zł), 6376 tys. zł dotacji celowej na wydatki bieżące (zrealizowano 6373 tys. zł), 11 540 tys. zł przychodów własnych (zrealizowano 11 294 tys. zł), a także 5509 tys. zł przychodów innych (zrealizowano 5485 tys. zł);
- W 2023 r. zaplanowane przychody wyniosły 45 990 tys. zł (zrealizowane 44 754 tys. zł – 97%), w tym: 26 400 tys. zł zaplanowanej dotacji podmiotowej Organizatora, (zrealizowano 26 400 tys. zł), 2173 tys. zł dotacji celowej na wydatki bieżące (zrealizowano 1755 tys. zł), 12 770 tys. zł przychodów własnych (zrealizowano 12 632 tys. zł), a także 4647 tys. zł przychodów innych (zrealizowano 3967 tys. zł);
- W 2024 r. zaplanowane przychody wyniosły 51 613 tys. zł (zrealizowane 51 073 tys. zł – 99%), w tym: 31 078 tys. zł zaplanowanej dotacji podmiotowej Organizatora, (zrealizowano 31 078 tys. zł), 2325 tys. zł dotacji celowej na wydatki bieżące (zrealizowano 2242 tys. zł), 14 330 tys. zł przychodów własnych (zrealizowano 14 168 tys. zł), a także 3880 tys. zł przychodów innych (zrealizowano 3585 tys. zł);
- W 2025 r. (wg danych na dzień 30 czerwca 2025 r.) zaplanowane przychody wyniosły 48 822 tys. zł (zrealizowane 22 310 tys. zł – 46%), w tym: 29 505 tys. zł zaplanowanej dotacji podmiotowej Organizatora, (zrealizowano 13 702 tys. zł), 2529 tys. zł dotacji celowej na wydatki bieżące (zrealizowano 823 tys. zł), 12 350 tys. zł przychodów własnych (zrealizowano 6289 tys. zł), a także 4438 tys. zł przychodów innych (zrealizowano 1496 tys. zł).

Planowane i poniesione koszty bieżącego funkcjonowania, w tym wydatki na utrzymanie i remonty, w kolejnych latach objętych kontrolą, wynosiły:

- w 2022 r. zaplanowano 51 769 tys. zł (zrealizowano 50 930 tys. zł – 98%) z czego największe koszty dotyczyły realizacji usług obcych – 21 050 tys. zł (zrealizowano 20 963 tys. zł), a także wynagrodzeń – 15 706 tys. zł (zrealizowano 15 424 tys. zł). Wybrane podstawowe koszty funkcjonowania Muzeum (prąd, gaz, woda, ochrona, telekomunikacja) wyniosły 12 015,9 tys. zł, a koszty remontów 9225,7 tys. zł;
- w 2023 r. zaplanowano 45 441 tys. zł (zrealizowano 44 679 tys. zł – 98%) z czego największe koszty dotyczyły realizacji wynagrodzeń – 16 657 tys. zł (zrealizowano 16 468 tys. zł), a także usług obcych – 15 907 tys. zł (zrealizowano 15 700 tys. zł). Wybrane podstawowe koszty funkcjonowania Muzeum (prąd, gaz, woda, ochrona, telekomunikacja) wyniosły 12 093,3 tys. zł, a koszty remontów 3544,5 tys. zł;
- w 2024 r. zaplanowano 51 426 tys. zł (zrealizowano 50 331 tys. zł – 98%) z czego największe koszty dotyczyły realizacji usług obcych – 19 117 tys. zł (zrealizowano 18 658 tys. zł), a także wynagrodzeń – 19 097 tys. zł (zrealizowano 18 991 tys. zł). Wybrane podstawowe koszty funkcjonowania Muzeum (prąd, gaz, woda, ochrona, telekomunikacja) wyniosły 12 349,7 tys. zł, a koszty remontów 3146,3 tys. zł;
- w 2025 r. (wedle danych na dzień 30 czerwca 2025 r.) zaplanowano 48 735 tys. zł (zrealizowano 22 109 tys. zł – 45%) z czego największe koszty dotyczyły wynagrodzeń – 20 857 tys. zł (zrealizowano 9263 tys. zł), a także realizacji usług obcych – 13 450 tys. zł (zrealizowano 6177 tys. zł). Wybrane podstawowe koszty funkcjonowania Muzeum wyniosły 5550 tys. zł, a koszty remontów 1379,6 tys. zł.

W badanym okresie, wysokość planowanych i zrealizowanych wydatków inwestycyjnych, z wyszczególnieniem źródeł finansowania, wyniosła:

- w 2022 r. na wydatki inwestycyjne zaplanowano 8421 tys. zł (zrealizowano 8419 tys. zł – 99%), z czego 3988 tys. zł zaplanowano ze środków własnych (zrealizowano 3988 tys. zł), 4243 tys. zł z dotacji celowej Organizatora (zrealizowano 4243 tys. zł), a także 190 tys. zł z Funduszu Promocji Kultury⁸⁴ (zrealizowano 188 tys. zł);
- w 2023 r. zaplanowano 9671 tys. zł (zrealizowano 9652 tys. zł – 99%), z czego 1920 tys. zł zaplanowano ze środków własnych (zrealizowano 1901 tys. zł), 7716 tys. zł z dotacji celowej Organizatora (zrealizowano 7716 tys. zł), a także 35 tys. zł ze środków europejskich (zrealizowano 35 tys. zł);
- w 2024 r. zaplanowano 7030 tys. zł (zrealizowano 5994 tys. zł – 85%), z czego 2901 tys. zł zaplanowano ze środków własnych (zrealizowano 2351 tys. zł), 3959 tys. zł z dotacji celowej Organizatora (zrealizowano 3473 tys. zł), a także 170 tys. zł z FPK (zrealizowano 170 tys. zł);
- w 2025 r. (wg danych na 30 czerwca 2025 r.) zaplanowano 3276 tys. zł (zrealizowano 94 tys. zł – 3%), z czego 3000 tys. zł zaplanowano ze środków własnych (zrealizowano 94 tys. zł), 56 tys. zł z dotacji celowej Organizatora (nie zrealizowano), a także 220 tys. zł ze środków europejskich (nie zrealizowano).

Zaplanowane i zrealizowane wydatki na zabezpieczenie i ochronę muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych kształtowały się następująco w kolejnych latach:

- w 2022 r. zaplanowano 43 243,0 tys. zł, a zrealizowano 24 762,1 tys. zł w tym wydatki bieżące wyniosły 17 451,8 tys. zł, a majątkowe – 7310,3 tys. zł;
- w 2023 r. zaplanowano 33 778,8 tys. zł, a zrealizowano 21 545,7 tys. zł, w tym wydatki bieżące wyniosły 12 168,4 tys. zł, a majątkowe – 9377,3 tys. zł;
- w 2024 r. zaplanowano 32 315,9 tys. zł, a zrealizowano 17 555,6 tys. zł, w tym wydatki bieżące wyniosły 12 451,4 tys. zł, a majątkowe – 5 104,3 tys. zł;
- w 2025 r. (wg danych na dzień 30 czerwca 2025 r.) zaplanowano 28 673,6 tys. zł, a zrealizowano 5902,6 tys. zł, w tym wydatki bieżące wyniosły 5807,9 tys. zł, a majątkowe 94,7 tys. zł.

Niższe od planowanego, wykonanie wydatków na zabezpieczenie i ochronę muzeum wynikało z nieprzyznania przez Organizatora wnioskowanych środków finansowych na część zaplanowanych zadań oraz oszczędności powstałych na etapie rozstrzygania postępowań zamówień publicznych.

(akta kontroli tom IV str. 358-370, tom V str. 42-47, 205-206, tom VII str. 71-91)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wydatkowania środków publicznych przez Muzeum na rzecz pomocy w zakresie ochrony dóbr kultury w Ukrainie.

(akta kontroli tom V str. 47)

2.2. Wydatki na zabezpieczenia i ochronę Muzeum, według wyjaśnień Dyrektora, planowano na podstawie analizy rynku, biorąc pod uwagę doświadczenie zebrane przy wykonywanych wcześniej zadaniach o podobnym charakterze. Dyrektor zwrócił również uwagę, że ostateczną wartość realizacji danego działania weryfikuje przeprowadzona procedura zamówień publicznych. Planowanie to odbywało się bez powiązania z podstawowym dokumentem, który powinien określać organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, tj. POZ, co było spowodowane brakiem jego aktualizacji od 2005 r.

(akta kontroli tom IV str. 1-132, tom V str. 42-47, tom VII str. 37-65, 71-91)

⁸⁴ Dalej: FPK.

W ramach wydatków na zabezpieczenie i ochronę Muzeum planowano m.in. wydatki na zabezpieczenia przeciwpożarowe (262,9 tys. zł w 2022 r.; 450,0 tys. zł w 2023 r.; 500,0 tys. zł w 2024 r.), w tym m.in. na projekt i wykonanie wymiany czujek, przycisków alarmowych oraz modułów sterujących systemem sygnalizacji pożaru w obiektach Muzeum, a także ochronę przeciwpożarową; ochronę fizyczną (1 575,6 tys. zł w 2022 r., 1 663,5 tys. zł w 2023 r.; 1 602,2 tys. zł w 2024 r.; 1 800,0 tys. zł w 2025 r.); transport (18,0 tys. zł w 2022 r., 26,0 tys. zł w 2023 r.; 25,0 tys. zł w 2024 r.; 22,5 tys. zł w 2025 r.), w tym m.in. usługi inkasa i konwoju. Źródłami finansowania planowanych zadań były dotacje Organizatora i zewnętrzne, a także środki pochodzące z przychodów własnych.

(akta kontroli str. tom IV str. 358-568, tom V str. 42-47, 205-206, tom VII str. 71-91)

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, że w celu pozyskania odpowiedniego poziomu finansowania na zabezpieczenie i ochronę muzeum, składał do Organizatora plany na każdy rok objęty kontrolą wskazując pożądane kwoty dofinansowania. W przypadku niewystarczających środków otrzymanych od Organizatora, zwiększano wydatki na ten cel wykorzystując środki uzyskane z przychodów własnych. Dyrektor zwracał się do MKiDN z prośbami o zwiększenie limitu dotacji podmiotowej, argumentując to rosnącymi kosztami bieżącej działalności statutowej, polegającej na utrzymaniu stałych funkcji, pozwalających na wypełnianie statutowych obowiązków związanych z działalnością Muzeum. Dyrektor kierował do MKiDN pisma wyrażające te prośby wielokrotnie w czasie objętym kontrolą, argumentując potrzebę zwiększenia dotacji podmiotowej inflacją, pandemią, wojną na Ukrainie, koniecznością zwiększenia zatrudnienia znacznej liczby pracowników, rosnącymi kosztami funkcjonowania Muzeum, koniecznością rozwoju ze względu na rosnące zainteresowanie ofertą Muzeum⁸⁵, co popierano stosownymi kalkulacjami i wyliczeniami, również na prośbę Ministra.

(akta kontroli tom IV str. 374-568, tom V str. 42-47)

W latach 2022-2025, Muzeum wydatkowało środki własne m.in. na: ochronę przeciwpożarową (163,6 tys. zł); integrację danych w bazach danych przestrzennych (25,2 tys. zł); zarządzanie IT i systemami bezpieczeństwa (2 573,6 tys. zł); awarie i interwencje na terenie parków i ogrodów (265,6 tys. zł); ochronę informacji niejawnych (86,8 tys. zł); BHP - apteczki, pierwszą pomoc, defibrylatory, szkolenia medyczne (16,1 tys. zł); koordynację ochrony zasobów (1 250,4 tys. zł). Dotacje podmiotową i środki własne wydatkowano w latach 2022-2025 m.in. na: zarządzanie infrastrukturą elektroenergetyczną (7 139,4 tys. zł) a także ciepłą i gazową (8 055,4 tys. zł); kontrolę dozoru sal ekspozycyjnych (4 794,3 tys. zł).

(akta kontroli tom VII str. 71-91)

2.3 W okresie objętym kontrolą, Muzeum zawarło z Organizatorem 18 umów w łącznej wysokości 24 415,8 tys. zł, w ramach których realizowano zadania w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum. W poszczególnych latach objętych kontrolą zawarto:

- w 2022 r. pięć umów na łączną kwotę 9 509,5 tys. zł. Zawarte umowy dotyczyły remontu i adaptacji Domku Lanciego i Drwalni Peldy, prac remontowo-konserwatorskich zabytkowego Domu Ogrodnika wraz z murem, od strony miasta, zapewniającym bezpieczeństwo części

⁸⁵ Pismo nr DN.0710.04-13.2021 z 20 września 2021 r., DN.0710.02-03.2022 z 7 marca 2022 r., DN.0710.02-04.2022 z 9 marca 2022 r., DN.0710.02-09.2022 z 5 maja 2022 r., DN.070.07-01.PJ/2023 z 17 maja 2023 r., DN.070.07-01./PJ/2023 z 20 lipca 2023 r., DN.0710.02-20.2023 z 17 grudnia 2023 r., DN.070.07-04.2024 z 29 maja 2024 r., DN.0710.25-02.2024 z 4 października 2024 r., DN.0710.01-27.2024 z 19 listopada 2024 r.

muzealnej nieruchomości za Oranżerią, remontu konserwatorskiego pseudośredniowiecznej Bramy Ogrodowej, a także przebudowy części północnego skrzydła pałacu w Wilanowie w ramach zadania zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych na trzech kondygnacjach. W ramach zrealizowanych umów wykorzystano pełną kwotę otrzymanych dotacji;

- w 2023 r. dwie umowy na łączną kwotę 8 487,7 tys. zł. W ramach umów sfinansowano I etap prac konserwatorsko-restauratorskich w pomieszczeniach Sieni Dolnej, Sypialni Pani i Klatce Żeliwnej Pałacu Wilanowskiego, a także przebudowę części północnego skrzydła pałacu w Wilanowie w ramach zadania zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych na trzech kondygnacjach. Nie wykorzystano 147 zł z jednej dotacji.
- w 2024 r. osiem umów na łączną kwotę 5 323,6 tys. zł. W ramach umów sfinansowano budowę strefy biletowej w systemie nowoczesnej obsługi publiczności, a także wykonanie nowej instalacji odgromowej dla budynków: Markoniówka, Figarnia z oficyną, Oranżeria, Stajnia z Pawilonem Rzeźby, projekt wymiany czujek, przycisków alarmowych i modułów sterujących systemem sygnalizacji pożaru w budynku Pałacu w Wilanowie, budowę podpory pod winorośl, projekt kanału dla kabli energetycznych na odcinku pomiędzy istniejącym kanałem kablowym a ST6480 (rozdzielnią NN) w Muzeum, prace konserwatorsko-restauratorskie w części komunikacyjnej, na parterze skrzydła północnego, a także specjalistyczny system ekspozycyjno-magazynowy. W ramach opisywanych umów wykorzystano 4 837,5 tys. zł dotacji.
- w 2025 r. trzy umowy na łączną kwotę 2 095,0 tys. zł na prace konserwatorsko-restauratorskie w części komunikacyjnej, na parterze skrzydła północnego i realizację projektu „Przyjazne muzeum – wyposażenie muzealne”.

Spośród wykazanych umów na otrzymanie dotacji celowych na wydatki inwestycyjne, zawartych pomiędzy Muzeum, a MKiDN, do szczegółowego badania wybrano cztery, w ramach których przyznano Muzeum 11 900,7 tys. zł, z których wydatkowano łączną kwotę 11 519,8 tys. zł⁸⁶.

Wszystkie badane umowy zawierały elementy wymagane w art. 150 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸⁷.

Muzeum prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową środków otrzymanych w ramach dotacji MKiDN, a także wydatków dokonywanych z tych środków.

Badaniu poddano 27 dowodów księgowych dotyczących poniesionych kosztów na łączną kwotę 11 519,8 tys. zł. Dokumenty finansowe, zgodnie z wymaganiami zawartych umów, były opatrywane klauzulą „płatne ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach umowy (...)”. Wszystkie poddane analizie dowody księgowe w postaci faktur dokumentujących koszty poniesione w ramach realizowanych zadań, zawierały wymagane klauzule, a w przypadku ponoszenia tylko części kosztów wykazanych na dokumencie w ramach otrzymanej dotacji, dokładną wartość wykorzystanych środków. Wszystkie dowody księgowe związane były z realizowanymi zadaniami i zostały opłacone we wskazanych na nich terminach. Dla każdej z umów, Muzeum dokonało odbioru wykonanych robót na podstawie sporządzonego protokołu.

⁸⁶ Umowy nr: 120/DF-VII/2022 z dnia 23 marca 2022 r., 77/DF-V/EK/2023 z dnia 23 marca 2023 r., 124/DF-V/EK/2024 z 17 kwietnia 2024 r. oraz 125/DF-V/EK/2024 z 17 kwietnia 2024 r.

⁸⁷ Dz. U. z 2025 r., poz. 1483.

2.4. Na podstawie próby obejmującej rozliczenia wytypowanych do badania umów ustalono, że każda z umów zawierała termin wykorzystania dotacji do 31 grudnia danego roku budżetowego, a termin rozliczenia dotacji do 1 lutego roku kolejnego. W przypadku niewykorzystania uruchomionych środków, zgodnie z zapisami umowy, należało je zwrócić w terminie do 15 dni od zakończenia zadania – co miało miejsce przy jednej z umów⁸⁸. W dniu 9 stycznia 2025 r. dokonano zwrotu 0,99 zł niewykorzystanej dotacji. Przyznane środki finansowe Ministra przekazywane były na rachunek bankowy Muzeum, na podstawie złożonego zapotrzebowania w transzach zgodnych ze złożonym harmonogramem wydatków. Dla umów zawartych na lata 2023-2025, Muzeum było zobowiązane do przedkładania Ministrowi zapotrzebowania, w terminie nie później niż 14 dni przed wnioskowaną datą przekazania dotacji, co każdorazowo czyniło we wskazanym terminie. W ramach umowy zawartej na 2022 r. przekazanie każdej kolejnej transzy było uzależnione od złożenia oświadczenia o stopniu wydatkowania dotychczas przekazanych środków. Informacje przekazywane przez Muzeum o wykorzystaniu dotychczas otrzymanych środków w związku z realizowanymi zadaniami określonymi w umowie nr 120/DF-VII/2022 były przekazywane do Departamentu Dziedzictwa Kulturowego w Ministerstwie KiDN w terminach określonych w zawartej umowie. W przypadku, gdy rozliczenie było niekompletne, niepoprawne pod względem merytorycznym lub formalno-rachunkowym Organizator wzywał do usunięcia błędów i wyznaczał termin na złożenie korekty informacji o wykorzystaniu środków finansowych lub do złożenia wyjaśnień. Poprawna informacja o wykorzystaniu środków finansowych miała zostać zatwierdzona w ciągu 30 dni od dnia jej przedstawienia. Dla dwóch umów, dokonano korekty załącznika do umowy z wykazanymi wydatkami na inwestycje i zakupy inwestycyjne – 125/DF-V/EK/2024, a także 77/DF-V/EK/2023 w wymaganym terminie. Środki otrzymane ze wszystkich czterech umów poddanych badaniu zostały przez Muzeum rozliczone terminowo i w sposób określony w umowach. Z czterech umów dotacyjnych poddanych badaniu, MKiDN przesłał zatwierdzenie rozliczenia jedynie dla jednej dotacji. W dniu 16 lutego 2023 r. poinformował Dyrektora Muzeum o zatwierdzeniu rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym za rok 2022 r. w ramach zadania zrealizowanego na podstawie umowy nr 120/DF-VII/2022.

(akta kontroli tom IV str. 371-373, tom V str. 42-47, tom VII str. 68-70,104-154)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

W Muzeum rzetelnie planowano środki finansowe na zabezpieczenie i ochronę, przy czym planowanie to odbywało się bez powiązania z podstawowym dokumentem, który powinien określać organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, tj. POZ. Niemniej jednak, na podstawie badanej próby stwierdzono, że Muzeum prawidłowo i rzetelnie wydatkowało otrzymane środki finansowe.

Na podstawie badanej próby, obejmującej wydatki na kwotę 11 519,8 tys. zł, stwierdzono, że środki publiczne zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem na prace remontowo-konserwatorskie Domu Ogrodnika wraz z murem zapewniającym bezpieczeństwo części

⁸⁸ nr 124/DF-V/EK/2024 z 17 kwietnia 2024 r.

muzealnej nieruchomości za Oranżerią, przebudowę części północnego skrzydła w sposób zwiększający jego dostęp dla osób niepełnosprawnych, budowę strefy biletowej, wykonanie instalacji oświetlenia awaryjnego we wnętrzu części budynków Muzeum, a także wykonanie nowej instalacji odgromowej dla czterech budynków Muzeum i zaprojektowanie wymiany czujek, przycisków alarmowych i modułów sterujących systemem sygnalizacji pożaru w budynku Pałacu. Muzeum prawidłowo i terminowo rozliczyło środki dotacji uzyskane od Organizatora.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Uaktualnienie zapisów Planu Ochrony Muzeum.
2. Uregulowanie w dokumentacji Muzeum informacji w zakresie [...] ⁸⁹.
3. Podjęcie działań w celu zapewnienia aktualizacji instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji nie rzadziej niż co 2 lata.
4. Podjęcie działań w celu zapewnienia dokonywania w Muzeum co najmniej raz w roku przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych Pałacu, w tym sprawdzenia kompletności kluczy.
5. Uaktualnienie POZ oraz zawarcie w jego treści wszystkich zapisów określonych w *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*.
6. Podjęcie działań w celu zapewnienia corocznej aktualizacji POZ.
7. Opracowanie Kart Realizacji Zadań Operacyjnych.
8. Każdorazowe występowanie do konserwatora zabytków o uzyskanie zgody na prowadzenie prac konserwatorskich na stałych elementach Pałacu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

⁸⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, dnia 18 grudnia 2025 r.

Kontrolerzy

Anna Ledzińska-Stiller
doradca ekonomiczny

/-/

Wojciech Nędzi

specjalista kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Warszawie

p.o. Dyrektor
Stanisław Jarosz

/-/